

Kosten van de Wet voorzieningen gehandicapten in 2001/05

**Karin Jongman, gemeente Meppel
Bruno Steiner, bruno steiner advies**

Meppeler Reeks “213a-onderzoeken” naar doelmatigheid en doeltreffendheid

Nr. 2

juni 2005

Kosten van de Wet voorzieningen gehandicapten in 2001/05

Inhoudsopgave

1. Inleiding & Samenvatting	5
1.1. Inleiding	5
1.2. Samenvatting	6
2. Probleemstelling onderzoek kostenontwikkeling Wvg-voorzieningen	7
2.1 Inleiding	7
2.2. Aanleiding en afbakening van het onderzoek	7
2.3. Oorspronkelijke onderzoeksvragen niet te beantwoorden	7
2.4. Alternatieve onderzoeksvragen	8
3. Kosten voor de Wvg in Meppel, in Nederland en in referentiegemeenten	9
3.1 Kostenontwikkeling in Meppel in 2001/05	9
3.2 Kosten in Meppel vergeleken met Nederland in 2001/03	9
3.3 Kosten in Meppel vergeleken met referentiegemeenten in 2003/05	10
3.4 Conclusies over kostenontwikkeling	13
4. Achtergronden bij de kostenontwikkeling	15
4.1 Inleiding	15
4.2 Aantallen cliënten en voorzieningen	15
4.3 Bevolkingsopbouw	16
4.4. Invloed van de vergrijzing nader beschouwd	17
4.5 Conclusies wat betreft achtergronden	18
5. Opmerkingen over doelmatigheid, doeltreffendheid en kosten	19
6. Algemene conclusies	21
7. Aanbevelingen	23
Bijlagen:	
1. Oorspronkelijke probleemstelling Wvg-woonvoorzieningen	23
2. Verantwoording overzicht (netto) kostenontwikkeling Wvg in Meppel 2001/05	25
3. Verantwoording vergelijking (netto) kostenontwikkeling Wvg in Meppel en Nederland in 2002 en 2003	26
4: Wvg-kerncijfers en IFLO-kengetallen m.b.t. landelijke Wvg-kosten in 2005	27
5. Categorieën voorzieningen en cliënten in Wvg-kerncijfers	29
6. Verkenning van effecten van vergrijzing op kosten	31
7. Overzicht (netto) kostenontwikkeling Wvg in Meppel en vijftientig referentiegemeenten in 2003/05	35
Noten bij de hoofdtekst	45

Kosten van de Wet voorzieningen gehandicapten in 2001/05

1. Inleiding & Samenvatting

1.1. Inleiding

Op 26 oktober 2004 heeft het college besloten een tweetal onderzoeken te laten doen, te weten naar de woonvoorzieningen van de Wet voorziening gehandicapten (Wvg) en naar de afhandeling van bezwaarschriften (B&W besluitnr. OB 2004-13627). Dat vloeit voort uit het gemeentewetartikel 213a, dat het college verplicht jaarlijks onderzoeken te doen naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde bestuur. Dit is het verslag van het onderzoek naar de woonvoorzieningen in de gemeente Meppel, verstrekt krachtens de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg).

Een samenvatting van het gehele rapport staat in paragraaf 1.2

De opbouw van het rapport is:

Hoofdstuk 2 gaat in op de probleemstelling, de algemene onderzoeksvraag en de daarmee verbonden deelvragen. Hier zal allereerst worden uiteengezet dat de oorspronkelijke onderzoeksvragen moesten worden losgelaten vanwege een onverwacht gebrek aan gegevens. Vervolgens worden nieuwe onderzoeksvragen geformuleerd.

De kostenontwikkeling van de Wvg in Meppel in de jaren 2001/05 vormt het thema van **hoofdstuk 3**; voor de jaren dat landelijke vergelijkingsmateriaal voor handen is (2001/03) wordt de Meppeler situatie tegen de landelijke afgezet. Voor 2003/05 worden een vergelijking met een groep van vijftientig gemeenten gemaakt.

Hoofdstuk 4 gaat in op achtergronden van de kostenontwikkeling; ook hier wordt zo veel mogelijk een vergelijking met de gegevens van elders gemaakt.

In **hoofdstuk 5** gaan we nader in op het effect van de vergrijzing op de kosten, waarna **hoofdstuk 6** een korte beschouwing bevat over doelmatigheid, doeltreffendheid en kosten.

Hoofdstuk 7 tenslotte bevat enkele aanbevelingen over de informatievoorziening.

Bovendien bevat het rapport een aantal (omvangrijke) bijlagen met verantwoording van elementen in de hoofdtekst en/of met technische aspecten waarvan het nuttig is ze vast te leggen, maar die in de hoofdtekst zouden storen:

Bijlage 1. Oorspronkelijke probleemstelling Wvg-woonvoorzieningen;

Bijlage 2. Verantwoording overzicht (netto) kostenontwikkeling WVG in Meppel 2001/05;

Bijlage 3. Verantwoording vergelijking (netto) kostenontwikkeling WVG in Meppel en Nederland in 2002 en 2003;

Bijlage 4. Wvg-kerncijfers en IFLO-kengetallen m.b.t. landelijke Wvg-kosten in 2005;

Bijlage 5. Categorieën voorzieningen en cliënten in Wvg-kerncijfers;

Bijlage 6. Verkenning van effecten van vergrijzing op kosten van Wvg en

Bijlage 7. Overzicht (netto) kostenontwikkeling Wvg in Meppel en vijftientig referentiegemeenten in 2003/05.

1.2. Samenvatting

De woonvoorzieningen verstrekt krachtens de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg) stegen in Meppel in 2004, wat aanleiding was tot een begrotingswijziging. In dat licht luidde de centrale vraag van dit onderzoek: *Kan door het vaker toepassen van het “verhuisprimaat” de doelmatigheid van de Wvg-woonvoorzieningen worden verhoogd?* De vraag is dus of kosten worden bespaard door vaker “de cliënten naar de voorziening” in plaats van de “voorzieningen naar de cliënten” te brengen. De wens tot besparing werd niet alleen gevoeld door de opgetreden kostenstijging, maar ook vanwege de verwachte effecten van de vergrijzing.

In de loop van het onderzoek bleek, dat zowel landelijk, als lokaal de informatie niet of onvoldoende aanwezig was om deze vraag te beantwoorden. Terwijl er in algemene zin veel over de Wvg bekend is, was er geen informatie om deze specifieke vraag te beantwoorden.

Noodgedwongen is ‘uitgeweken’ naar alternatieve onderzoeksvragen. Samengevat zijn die: *Hoe hebben zich de kosten van de Wvg in Meppel en elders in het land ontwikkeld in 2001/05 en wat kan op grond hiervan worden verwacht van de relatie tussen Wvg-kosten en vergrijzing?* Het onderzoek leidt tot deze conclusie:

- I. De totale kosten van de Wvg stegen in Meppel sterker dan elders, vooral in de laatste jaren. In het bijzonder de woonvoorzieningen lieten een forse stijging zien.
- II. Vergeleken met vijftientig referentiegemeenten geeft Meppel in 2005 €31 per inwoner meer uit. Ondanks hun forse stijging zijn het niet de kosten van de woonvoorzieningen die tot het in vergelijking met elders hoge uitgavenpeil leiden; het zijn de *vervoersvoorzieningen* die op een relatief hoog niveau lagen en liggen.
- III. A. Uit het onderzoek komen aanwijzingen dat in Meppel méér leden van de doelgroep wordt bereikt dan elders. De hoge kosten lijken vooral het gevolg van méér cliënten en voorzieningen en niet (of weinig) van hoge kosten per gemiddelde cliënt.
B. Het hoge Meppeler voorzieningenpeil is niet te verklaren uit de vergrijzing. Dat blijkt uit de vergelijking met zowel het landelijke gemiddelde als met de verschillende referentiegemeenten.
- IV. Op zichzelf zal de vergrijzing van de bevolking wel degelijk leiden tot een toename van de kosten. Gebreken komen immers met de jaren. Afhankelijk van het tempo van de vergrijzing, maar vooral van het daarop reageren met een (beperkte) kostenreductie per cliënt, zullen de kosten tussen 2005/10 *uit hoofde van* de vergrijzing hoogstens met enkele euro's per inwoner stijgen. Gecombineerd met de conclusies I, II en III betekent dit dat de vergrijzing in Meppel vanuit de optiek van de kosten geen grote kwestie.

De aanbevelingen betreffen niet beleid en beheer als zodanig, maar de *informatie over* beleid en beheer. Het doel van de aanbevelingen is te komen tot het verbeteren van de beleids- en beheersmatige informatie over de Wvg, een beleidsterrein met een groot politiek, maatschappelijk en financieel belang. De aanbevelingen zijn:

- A. Verbeter de aansluiting van Meppeler beleids- en beheersinformatie op de heersende landelijke standaard. Deelname aan de zogeheten “Wvg-benchmark” kan daarbij behulpzaam zijn.
- B. Ga na welke informatie daar bovenop in Meppel gewenst zijn en zorg ervoor dat ze worden ontwikkeld.
- C. Zorg voor organisatorische inbedding van de informatievoorziening door taken op dit gebied zwaarder aan te zetten dan nu het geval is in de functieomschrijvingen.

2. Probleemstelling onderzoek Kostenontwikkeling Wvg-voorzieningen

2.1 Inleiding

Dit hoofdstuk bevat de probleemstelling van het onderzoek. Ofschoon de aanleiding natuurlijk onveranderd bleef, zijn de onderzoeksvragen – in het licht van de beschikbare informatie – anders dan in de onderzoeksopzet van 8 december 2004, die een uitwerking was van B&W-besluit nr. OB 2004-13627. In 2.2 geven we de aanleiding voor het onderzoek, waarna we in 2.3 uiteenzetten waarom de oorspronkelijke onderzoeksvragen niet konden worden beantwoord. In 2.4 presenteren we alternatieve vragen.

2.2. Aanleiding en afbakening van het onderzoek

De algemene aanleiding voor het onderzoek zijn de recente stijging van de kosten van de Wvg, kosten die naar verwachting door de vergrijzing van de bevolking verder zullen toenemen. Het onderzoek richtte zich oorspronkelijk echter niet op de gehele Wvg, maar op uitsluitend de woonvoorzieningen. Met dit onderdeel is (op begrotingsbasis) in 2005 een kleine €1.000.000 gemoeid.

Meer specifiek is m.b.t. de doelmatigheid van de verstrekking van woonvoorzieningen de volgende gedachte geopperd. Vanuit sociale optiek is het wenselijk dat een cliënt in zijn vertrouwde omgeving blijft en dat woonvoorzieningen dus geleverd worden in de vorm van aanpassingen van de huidige woning. Bezien vanuit van kostenbeheersing zou het wellicht wenselijk zijn dat cliënten vaker verhuizen naar woningen die al aangepast zijn. Simpel gesteld is dus de vraag of kosten worden bespaard wanneer “de cliënt naar de voorziening gaat” in plaats van “de voorziening naar de cliënt”. In het jargon van de Wvg noemt men dit het (meer) toepassen van het *verhuisprimaat*.

De eventueel door stringenter toepassing van het verhuisprimaat optredende kostenbesparing zou vervolgens moeten worden afgewogen tegen de sociale kosten van meer verhuizen. Een dergelijke afweging kan slechts op politiek-bestuurlijke en niet op onderzoeksmatige gronden worden gemaakt. Wel kan onderzoek meer duidelijkheid geven over enkele relevante feiten.

2.3. Oorspronkelijke onderzoeksvragen niet te beantwoorden

Vanzelfsprekend sloten de oorspronkelijke onderzoeksvragen nauw aan bij de in 2.2 verwoorde aanleiding en afbakening. Volledigheidshalve is de oorspronkelijke probleemstelling met de bijbehorende vragen opgenomen in Bijlage 1 van dit rapport. Hier volstaat hun essentie: *Is het goedkoper (doelmatiger) de cliënt naar de voorziening te brengen in plaats van de voorziening naar de cliënt?*

Deze vraag gaat ervan uit dat er informatie bestaat over de cliënt, zoals kosten, voorzieningen, cliëntkenmerken (leeftijd, geslacht etc.). Dat uitgangspunt leek voor de hand te liggen, maar het bleek onjuist.

In de landelijke gegevens staan wel cliëntgegevens over de *gehele* Wvg, maar niet over het onderdeel woonvoorzieningen. Centraal blijkt daarentegen te staan het begrip “voorzieningen”; dit geldt zowel voor de gehele Wvg, als voor de onderdelen (woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen). In de lijn met de landelijke registraties blijkt ook in de

Meppeler registratie “voorzieningen” centraal te staan en zijn gegevens over cliënten slechts zeer moeilijk te achterhalen. De gegevens bestaan uiteraard wel, het is immers “meneer Jansen” of “mevrouw Pietersen” die een voorziening krijgt toegekend. De tot en met 2004 in Meppel gebruikte administratie is er echter niet op ingericht deze gegevens op eenvoudige wijze te leveren.¹ Iets vergelijkbaars geldt voor informatie uit andere gemeenten. Een onderzoek als het onderhavige is te beperkt van opzet om uitgebreid ‘op jacht’ te gaan naar informatie van andere gemeenten over het verhuisprimaat.

De conclusie is dat de voor de oorspronkelijke vragen vereiste gegevens noch landelijk, noch lokaal beschikbaar zijn en voor zover ze dat wel zijn, slechts na grote inspanning praktisch toegankelijk kunnen worden gemaakt.

2.4. Alternatieve onderzoeksvragen

Als alternatieve vragen hebben wij geformuleerd:

1. *Hoe hebben de kosten van de Wvg als geheel en van het onderdeel woonvoorzieningen zich in Meppel de laatste jaren ontwikkeld?*
2. *Hoe verhouden zich de kosten in Meppel tot de landelijke?*
3. *Wat is de achtergrond van de lokale en landelijke kostenpatronen?*
4. *Welke rol speelt de te verwachten vergrijzing van de bevolking bij de toekomstige kostenontwikkeling?*

Een antwoord op deze vragen zal de geconstateerde kosten ontwikkelingen van de Wvg en het onderdeel woonvoorzieningen in een breder perspectief plaatsen, ofschoon de oorspronkelijke vraag er natuurlijk niet mee beantwoord wordt.

Hierbij nog twee opmerkingen. Ten eerste blijkt de aansluiting tussen Meppeler en landelijke gegevens lastiger dan men op grond van de ogenschijnlijke overvloed aan “benchmarking” had mogen verwachten. Dit gegeven speelde een rol bij het loslaten van de oorspronkelijke onderzoeksvraag, maar beïnvloedde ook het onderzoek naar de vragen hierboven. Voor specialisten zijn diverse bevindingen op dit punt in bijlagen vastgelegd.

Ten tweede over doelmatigheid en doeltreffendheid. De oorspronkelijke vraag of de beleidslijn van “voorzieningen naar de cliënten” goedkoper uitpakt dan de die van “cliënten naar de voorzieningen” gaat over doelmatigheid. De vraag is immers of er goedkopere manieren zijn om ‘hetzelfde’ doen, namelijk woonvoorzieningen verstrekken. In de alternatieve onderzoeksvragen is het vraagstuk van doelmatigheid slechts zijdelings en indirect aan de orde. We komen hierop terug in hoofdstuk 6 terug.

3. Kosten voor de Wvg in Meppel, in Nederland en referentiegemeenten

3.1 Kostenontwikkeling in Meppel van 2001 tot 2005

Tabel 1 geeft een overzicht van de kosten voor de Wvg in Meppel vanaf 2001 tot en met 2005, waarbij het voor 2001/04 om rekeningcijfers en voor 2005 om bijgestelde begrotingscijfers gaat.

Tabel 1. Netto-kosten van Wvg in Meppel van 2001 tot 2005 (x €1000)

Saldo van lasten en baten	2001	2002	2003	2004	2005
3810 woonvoorzieningen	352	494	406	527	737
3820 rolstoelen	146	137	250	275	305
3830 vervoersvoorzieningen	1098	1185	1103	1266	1226
Totaal exclusief apparaatskosten c.a.	1596	1816	1759	2068	2268
3800 onverdeeld	430	342	509	524	534
Totaal inclusief apparaatskosten c.a.	2026	2158	2268	2592	2802

In de beschouwde vijf jaar, legt de gehele Wvg, exclusief apparaatkosten, een beslag op middelen dat oploopt van €1,6 miljoen in 2001 naar €2,3 miljoen 2005, een stijging met ruim 40%. Binnen dit totaal beslaan de woonvoorzieningen aanvankelijk een kleine €0,5 miljoen om dan in 2005 bijna €1 miljoen te bedragen, een verdubbeling. Het bedrag voor het onderdeel woonvoorzieningen is dus sneller toegenomen dan de Wvg als geheel. Dit laat onverlet dat de vervoersvoorzieningen in de gehele periode meer dan de helft van de kosten vertegenwoordigen.

Door de beperkte groei van het aantal inwoners is de ontwikkeling van de kosten per inwoner, zoals te zien in tabel 2, vrijwel identiek aan het hierboven beschreven patroon. Uitgedrukt per inwoner blijkt de Wvg, exclusief apparaatskosten, in Meppel in 2005 €75 te kosten.

Tabel 2. Netto-kosten van Wvg in Meppel van 2001 tot 2005 in €per inwoner^{*)}

Saldo van lasten en baten	2001	2002	2003	2004	2005
3810 woonvoorzieningen	12	16	13	17	24
3820 rolstoelen	5	5	8	9	10
3830 vervoersvoorzieningen	37	39	36	41	40
Totaal exclusief apparaatskosten c.a.	53	60	58	67	75
3800 onverdeeld	14	11	17	17	18
Totaal inclusief apparaatskosten c.a.	67	71	74	85	92
<i>Inwoners</i>	<i>30037</i>	<i>30221</i>	<i>30588</i>	<i>30651</i>	<i>30400</i>

^{*)} Door afronding op hele euro's wijkt de som der delen soms af van het totaal

3.2 Kosten in Meppel vergeleken met Nederland van 2001 tot 2003

Voor wat de vergelijking met elders betreft, is dit onderzoek hoofdzakelijk gebaseerd op de Wvg-Kerncijfers, die jaarlijks door SGBO worden opgesteld in opdracht van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Het betreft rekeningcijfers, verkregen door een enquête

waaraan 84% van alle gemeenten deelnemen. Dat vormt een redelijke, zij het niet perfecte, vergelijkingsbasis met de cijfers van Meppel. Om redenen die in bijlage 3 zijn aangegeven, is echter geen vergelijking “tot op de euro” mogelijk. De gegevens in onderstaande tabel 3 zijn dan ook indicatief van aard. Op grond daarvan concluderen we:

- In de jaren 2001/03 zijn de (netto)kosten van Meppel voor woonvoorzieningen min of meer in lijn met die in Nederland; voor rolstoelen geldt ongeveer hetzelfde.
- Dat de kosten per inwoner van de *gehele* Wvg in Meppel circa 10 euro per inwoner boven het Nederlandse niveau liggen, hangt grotendeels samen met de omvang van de vervoersvoorzieningen. Voor Meppel vertegenwoordigt dit verschil een bedrag van circa €300.000 per jaar.

Tabel 3. Indicatie van netto-kosten van Wvg, exclusief toerekening apparaatskosten, in Meppel en Nederland in € per inwoner in 2001/03^{*)}

Wvg-voorzieningen	2001			2002			2003		
	Meppel	Ned	M - N	Meppel	Ned	M - N	Meppel	Ned	M - N
Wonen	12	12	0	16	13	3	13	14	0
Rolstoelen	5	7	-2	5	8	-4	8	9	0
Vervoer	37	24	13	39	27	13	36	27	9
Totale Wvg	53	42	11	60	48	12	58	50	8

^{*)} Door afronding op hele euro's wijkt de som der delen soms af van het totaal

3.3 Kosten in Meppel vergeleken met referentiegemeenten in 2003/05

We zagen in het voorgaande dat in 2001/03 de Meppeler Wvg-kosten een vijfde hoger waren dan landelijk gemiddeld en dat ze kosten nadien sterk stijgen. De vraag is nu of deze stijging in lijn is met een landelijke ontwikkeling of dat zij een lokale omstandigheid vormt.

Een betrouwbare schatting van de Nederlandse trend voor 2004/05 is op basis van de Wvg-kerncijfers 1996/2003 niet mogelijk. Een andere bron over de landelijke ontwikkeling vormen de IFLO-kengetallen 2004 en 2005 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Deze zijn echter om uiteenlopende redenen binnen dit onderzoek niet goed bruikbaar. (Zie Bijlage 4.)

Om voor de jaren 2003/05 toch een vergelijking met elders te kunnen maken zijn de financiële gegevens van vijftientig gemeenten verzameld. De totale bevolking van deze vijftientig gemeenten is 1,2 miljoen; ze vormt daarmee een behoorlijke vergelijkingsbasis. De groep is geselecteerd op basis van twee criteria. De eerste subgroep bestaat uit gemeenten met een ongeveer even groot aandeel ouderen (65+) in de bevolking als Meppel, namelijk rond 14%. De tweede subgroep is samengesteld uit gemeenten die volgens de maatstaven van het gemeentefonds een ongeveer gelijke combinatie van sociale structuur en centrumfunctie hebben als Meppel, namelijk een “redelijke sociale structuur” en een “sterke centrumfunctie”. (Een enkele gemeente behoort tot beide subgroepen.)

Eerst vergelijken we de ontwikkeling van de totale Wvg-kosten, exclusief apparaatskosten, in Meppel met die in de referentiegemeenten in 2003/05. De apparaatskosten (inclusief indicatiestelling) worden buiten beschouwing gelaten omdat deze van gemeente tot gemeente zeer verschillend worden vastgesteld, zodat een zinvolle vergelijking niet mogelijk is.²

Tabel laat zien dat de vergelijkingsgemeenten als groep een vrijwel stabiele ontwikkeling vertonen. In alle drie jaren bedragen de totale kosten om en nabij de 45 euro per inwoner. In Meppel nemen de kosten per inwoner toe van €58 in 2003 tot €75 in 2005, een stijging van 30%.

Beschouwen we de referentiegemeenten afzonderlijk, dan is er een grote variëteit. Er zijn gemeenten waar de kosten per inwoner dalen, waar ze gelijk blijven en waar ze stijgen. Bij geen gemeente echter treedt een zo sterk stijging op als in Meppel. De enige gemeente die qua kostenniveau vergelijkbaar is met Meppel, is Hoogeveen. Volgens informatie van die gemeente was er in 2004 sprake van incidenteel veel dure woningaanpassingen en is men in 2005 weer op een trendmatig peil van circa €62 per inwoner.

Tabel 4. Totale WVG in €per inwoner (excl. apparaat) in Meppel en referentiegemeenten in 2003/05

	Rekening 2003	Rekening 2004	Bijstelde Begroting 2005	Inwoners 2005
<i>Meppel</i>	€ 58	€ 67	€ 75	30.400
gemeenten met vergelijkbaar aandeel ouderen (14%)				
Drimmelen	€36	€33	€36	26.760
Assen	€31	€35	€37	62.525
Papendrecht	€38	€41	€40	31.297
Rijssen_Holten	€40	€40	€42	36.437
Nunspeet	€41	€43	€42	26.700
Dalfsen	niet beschikbaar	€65	€43	26.625
Waalwijk	€51	€49	€45	45.700
Opsterland	€34	€44	€46	29.530
Tytsjerksteradiel	€47	€45	€48	31.964
Maassluis	€44	€43	€49	32.700
Gorinchem	€48	€54	€53	34.500
gemeenten met (deels) vergelijkbare sociale structuur en centrumfunctie				
Culemborg	€30	€35	€32	26.882
Lochem ¹⁾	€35	€33	€32	32.799
Sneek	€35	€26	€33	33.039
Veenendaal	€37	€44	€38	61.758
Apeldoorn	€40	€35	€39	156.300
Veendam	€35	€41	€41	28.250
Doetinchem ¹⁾	€61	€44	€47	50.121
Amersfoort	€48	€51	€42	134.450
Zwolle	€46	€43	€44	112.200
Coevorden	€54	€41	€45	36.341
“Walcheren” ²⁾	€60	€55	€54	113.918
Hoogeveen	€61	€80	€62	53.900
steekproef exclusief Meppel	€45	€45	€44	1.224.696

1) Bij Lochem en Doetinchem is gecorrigeerd voor de gevolgen van de gemeentelijke herindeling. Het feitelijk aantal inwoners van Doetinchem in 2005 is 56.878; zie verder Bijlage 7, voetnoot 2 bij de tabellen aldaar.

2) “Walcheren” betreft de gemeenschappelijke regeling waarin de drie geen Middelburg, Veere en Vlissingen hun WVG-beleid laten uitvoeren.

Een tweede vergelijking die we maken betreft de *samenstelling* van de totale kosten, dat wil zeggen de verdeling over woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen. Om de vertekening door incidentele uitschieters naar boven of naar beneden wat weg te nemen, vergelijken we de gemiddelde kosten over de drie jaren 2003/05.

Tabel 5. Gemiddelden in 2003/05 van WVG en haar onderdelen in €per inwoner (excl. apparaat) in Meppel en de referentiegemeenten

	Woon- voorzieningen	Vervoers- voorzieningen	Rolstoelen	Wvg- totaal
Meppel	€18	€39	€ 9	€67
gemeenten met vergelijkbaar aandeel ouderen (14%)				
Drimmelen	€ 7	€21	€ 7	€35
Assen	€ 6	€16	€13	€34
Papendrecht	€15	€18	€ 6	€39
Rijssen_Holten	€12	€20	€ 8	€40
Nunspeet	€17	€14	€11	€42
Dalfsen	€10	€16	€10	€36
Waalwijk	€11	€29	€ 8	€48
Opsterland	€12	€17	€13	€41
Tytsjerksteradiel	€12	€28	€ 7	€46
Maassluis	€13	€22	€11	€45
Gorinchem	€12	€33	€ 7	€52
gemeenten met (deels) vergelijkbare sociale structuur en centrumfunctie				
Culemborg	€12	€12	€ 8	€32
Lochem ¹⁾	€15	€ 9	€10	€34
Sneek	€ 9	€15	€ 7	€31
Veenendaal	€14	€17	€ 9	€40
Apeldoorn	€ 9	€19	€10	€38
Veendam	€11	€21	€ 7	€39
Doetinchem ¹⁾	€16	€26	€ 9	€50
Amersfoort	€13	€25	€10	€47
Zwolle	€23	€13	€ 8	€44
Coevorden	€12	€17	€18	€47
“Walcheren” ²⁾	€17	€32	€ 8	€56
Hoogeveen	€21	€37	€ 9	€68
steekproef exclusief Meppel				
	€14	€21	€ 9	€45

1) Bij Lochem en Doetinchem is gecorrigeerd voor de gevolgen van de gemeentelijke herindeling

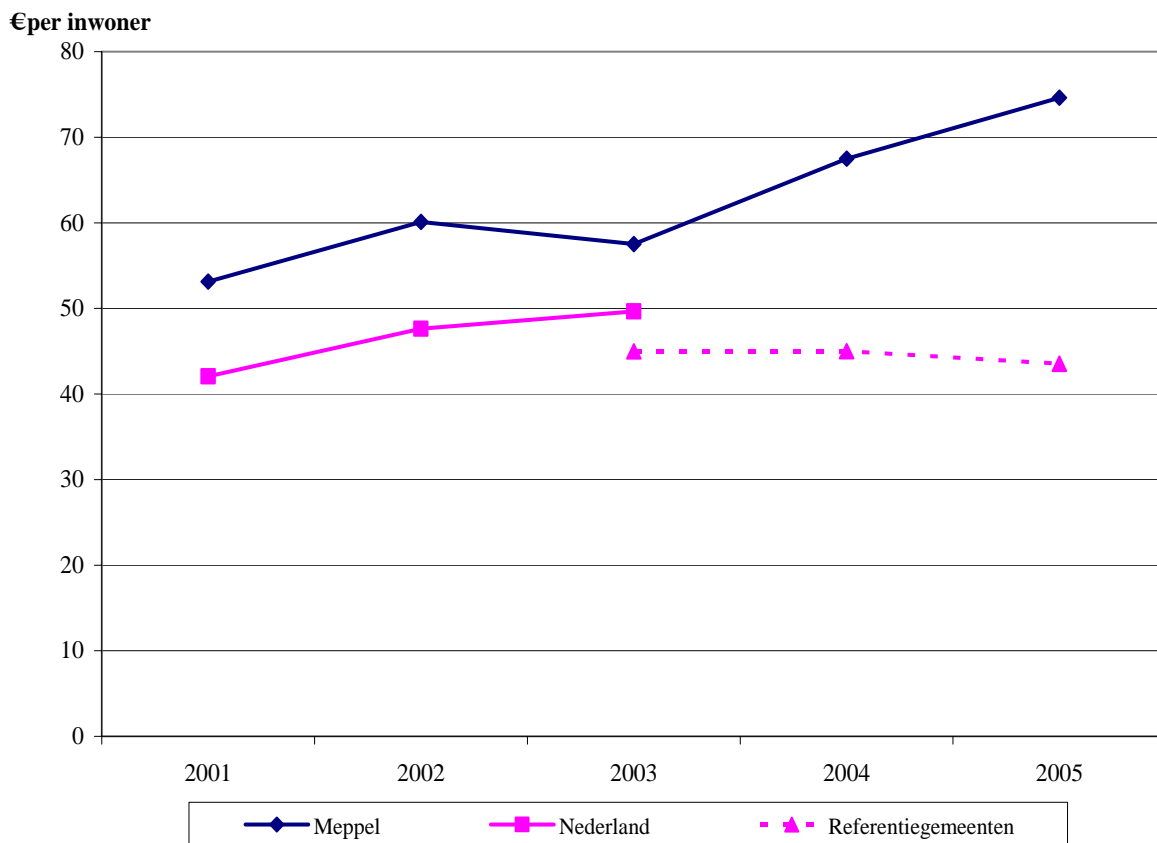
2) “Walcheren” betreft de gemeenschappelijke regeling waarin de drie geen Middelburg, Veere en Vlissingen hun WVG-beleid laten uitvoeren.

Tabel 5 laat zien dat Meppel ten opzichte van de gemiddelde referentiegemeente vooral veel uitgeeft aan de vervoersvoorzieningen. Namelijk €39 per inwoner tegen gemiddeld €21. De kosten van de woonvoorzieningen zijn iets hoger (€4 per inwoner meer). Aan rolstoelen heeft Meppel hetzelfde uit als het gemiddelde van referentiegemeenten.

Afgezet tegen de individuele gemeenten behoort Meppel wat betreft “wonen” tot de Top 3; het staat op de derde plaats achter Zwolle en Hoogeveen. Voor “vervoer” staat Meppel aan kop, gevolgd door Hoogeveen en Gorinchem. Bij “rolstoelen” staat Meppel in de middelste regionen.

Grafiek 1 tenslotte geeft een samenvatting van de informatie uit deze paragraaf en de vorige. Het verschil in 2003 tussen de lijn “Nederland” en de lijn “referentiegemeente” dat de gekozen groep grotendeels maar niet helemaal representatief is voor Nederland. Een reden is dat in het Nederlandse gemiddelde de grote vier steden zijn opgenomen. Deze hebben een zeer hoog uitgavenniveau, waardoor zij het Nederlandse gemiddelde wat opstuwten.

Grafiek 1: Kosten WVG in euro's per inwoner

3.4 Conclusies over kostenontwikkeling

Wat betreft de onderzoeksvragen *Hoe hebben de kosten van de Wvg als geheel en van het onderdeel woonvoorzieningen zich in Meppel de laatste jaren ontwikkeld?* en *Hoe verhouden zich de kosten in Meppel tot de landelijke?* komen wij tot de volgende conclusies.

In de jaren 2001/03 gaf Meppel per inwoner jaarlijks circa 10 euro meer uit dan landelijk gemiddeld, wat neer kwam op rond €300.000 per jaar. Dit hing sterk samen met de hoogte van de vervoersvoorzieningen; de kosten voor woonvoorzieningen weken weinig af van het Nederlands gemiddelde.

Na 2003 stijgen de kosten van de gehele Wvg, exclusief apparaatskosten, in Meppel fors, namelijk van €57,5 in 2003 tot €74,6 in 2005, een stijging van 30%. Deze stijging hangt vooral samen met een stijging van de woonvoorzieningen. Dat neemt niet weg dat de vervoersvoorzieningen nog steeds de grootste post vormen binnen de Wvg-kosten. Het is ook vooral deze post die het verschil met andere gemeenten voor zijn rekening neemt.

Hoe de Meppeler Wvg-kosten zich in 2005 tot de landelijke verhouden is niet te zeggen, maar het is zeer waarschijnlijk dat het verschil groter is geworden dan de circa 10 euro per inwoner in de jaren 2001/03. In sterke aanwijzing daarvoor vormt ontwikkeling in vijftientig referentiegemeenten. Gemiddeld genomen blijven de Wvg-kosten in die gemeenten in 2004/05 vrijwel stabiel, terwijl ze in Meppel met 30% ofwel €17 per inwoner stijgen. In 2005 maakt dat een verschil tussen Meppel en de referentiegemeenten van rond €33 per inwoner en met heel Nederland – schattenderwijze - €27 per inwoner.

4. Achtergronden bij de kostenontwikkeling

4.1 Inleiding

We zullen nu enkele zaken behandelen die de in hoofdstuk 3 beschreven kostenontwikkeling in 2001/05 in perspectief plaatsen. Eerst gaan we in op het aantal cliënten en voorzieningen. Vervolgens komt de samenstelling van de bevolking aan de orde. We sluiten af met conclusies.

4.2 Aantallen cliënten en voorzieningen

Cliënten

Het precieze aantal cliënten is niet bekend. Dit komt deels door onvoldoende aansluiting tussen landelijke en Meppeler gegevens, deels door de aard van de gegevens in het algemeen. Vandaar dat we ons beperken tot twee indicaties.

Ten eerste het aantal personen dat in een jaar een aanvraag deed. Ten tweede het aantal personen met een “uitstaande Wvg-voorziening” op 31 december. Wat betreft de aanvragen moet men bedenken dat niet alle aanvragen worden toegekend, zodat niet alle nieuwe aanvragers in een jaar ook werkelijk cliënten worden; verder kunnen ‘nieuwe’ aanvragen afkomstig zijn van personen die eerder al cliënt waren.³ Voor wat betreft de personen met een uitstaande voorziening, zij erop gewezen dat “uitstaande voorzieningen” zo is gedefinieerd dat de eenmalige voorzieningen, er niet toe behoren. De cliënten met een eenmalige voorziening worden dus niet meegeteld bij het bepalen van “personen met uitstaande voorziening”. Onverlet deze voorbehouden, geeft tabel 6 een indruk van de verschillen tussen Meppel en Nederland over het aantal personen dat een beroep op de Wvg doet.

Tabel 6. Gemiddeld aantal personen (op 1000 inwoners) die voorziening aanvragen resp. met een uitstaande voorziening in Nederland en Meppel in 2002/03

	<i>Ned 2002/03</i>	<i>Meppel 2002/03</i>	<i>Meppel 2003</i>
Aanvragers Wvg-voorziening	17,7		16,7 *)
Personen met uitstaande Wvg-voorziening	40,6	53,0	

*) Dit betreft alleen 2003, want 2002 is onbekend

Deze twee indicaties van het aantal cliënten sluiten niet helemaal op elkaar aan. Afgaande op “aanvragers” zijn er in Meppel iets minder cliënten op 1000 inwoners dan landelijk; omdat de aanvragen slechts op 2003 slaan, heeft de vergelijking beperkte waarde.

Kijken we naar “uitstaande voorzieningen”, dan zou Meppel rond een vijfde méér cliënten hebben.

Voorzieningen

De indicatie die de “uitstaande voorzieningen” geven, wordt in tabel 7 bevestigd door het overzicht van het gemiddelde aantal *toegekende* voorzieningen in Nederland en Meppel per 1000 inwoners. Het aantal toegekende voorzieningen is overigens iets anders dan het aantal cliënten, omdat circa een derde van de cliënten meer dan één voorziening ontvangt. De tabel laat zien dat Meppel per inwoner rond 20% méér Wvg-voorzieningen toekent dan gemiddeld in het land. Conform de eerdere bevinding over de kosten per inwoner, ligt het accent op de vervoersvoorzieningen; hun aantal ligt circa 25% boven het landelijke gemiddelde in 2002/03.

Tabel 7. Gemiddeld aantal nieuwe toegekende voorzieningen (op 1000 inwoners) in Nederland en Meppel in 2002/03

	<i>Ned 2002/03</i>	<i>Meppel 2002/03</i>
Alle nieuwe toegekende Wvg-voorzieningen	20,7	25,2
waarvan woonvoorziening	8,7	9,6
waarvan vervoersvoorziening	9,0	12,2
waarvan rolstoelen	3,1	3,4

conclusie t.a.v. cliënten en voorzieningen in het licht van de kosten

We zagen in hoofdstuk 3 dat Meppel per inwoner meer besteedt aan de Wvg dan gemiddeld in het land. De indicaties aangaande cliënten en voorzieningen wijzen er voorzichtig op dat dit hogere kostenpeil samenhangt met méér cliënten en voorzieningen dan gemiddeld en niet met hogere kosten per cliënt en per voorziening.

4.3 Bevolkingsopbouw

leeftijdsopbouw

Gebreken komen met de jaren. Het mag dan ook geen verbazing wekken dat Wvg-gelden meer aan ouderen dan aan jongeren worden besteed. Landelijk gaat 55% van de uitgaven naar personen ouder dan 65 jaar⁴, terwijl hun aandeel in de Nederlandse bevolking slechts 14% is. We zien dan ook dat de kosten voor de Wvg in gemeenten met een gemiddeld oudere bevolking hoger zijn dan in gemeenten met een ‘jonge’ bevolking.

Het aandeel ouderen is in Meppel in de laatste jaren circa 14%, dus vergelijkbaar met Nederland als geheel. Het hogere uitgavenpeil per inwoner van Meppel t.o.v. Nederland kan dus niet uit een sterkere vergrijzing worden verklaard. Dit blijkt ook uit tabel 6.⁵

Tabel 8. Uitgaven totale Wvg per inwoner, in vier groepen gemeenten ingedeeld naar aandeel in de bevolking van personen 65 jaar en ouder in 2003 in 266 gemeenten

Aandeel 65 jaar en ouder in de bevolking	gemeenten minder dan 12%	gemeenten 12% tot 14%	gemeenten 14% tot 16%	gemeenten 16% of meer	gehele steekproef
Totale Wvg-kosten, exclusief uitvoeringskosten	€44	€48	€49	€49	€47 ^{*)}

^{*)} Dit gemiddelde van €47 per inwoner wijkt om diverse statistische redenen af van het Nederlandse totaal van €50 per inwoner in tabel 3.

Gemeenten met minstens 16% ouderen geven gemiddeld enkele euro's per inwoner méér uit dan gemeenten met hooguit 12% ouderen. Meppel heeft juist een vrijwel gemiddelde leeftijdsopbouw, zodat het veel hogere uitgavenniveau niet tot “leeftijd” is te herleiden. Bij een gemiddelde leeftijdsopbouw ‘hoort’ in 2003 een uitgavenniveau (exclusief uitvoeringskosten) van ongeveer €48 per inwoner, terwijl dit in Meppel in 2003 op rond €58 lag (exclusief uitvoeringskosten). Dit algemene patroon vormt dus geen verklaring voor de situatie in Meppel. Dit blijkt ook uit de in hoofdstuk 3 gepresenteerde tabellen 4 en 5: menige gemeente met een even groot of zelfs groter aandeel ouderen in de bevolking, geeft minder uit dan Meppel.

sociale samenstelling

Naast de leeftijdsopbouw worden in Wvg-publicaties ook een (relatief) slechte sociale structuur en – in minder mate – (relatief) sterke centrumfunctie genoemd als omstandigheden die de kosten van de Wvg kunnen opstuwten. Deze factoren zijn blijkens tabel 9 in Meppel inderdaad enigszins ‘ongunstig’ als het om de Wvg-kosten gaat. Hun invloed op de kosten is echter kleiner dan de factor “leeftijd”, zodat ook zij de hogere uitgaven in Meppel niet afdoende kunnen verklaren.

Tabel 9. Enkele gemeentefondsmaatstaven over sociale structuur en centrumfunctie in Meppel en Nederland in 2003 (in % van het aantal inwoners)

Maatstaven gemeentefonds	Meppel	Nederland
Lage inkomens	14%	13%
Bijstandsgerechtigden	2%	2%
Uitkering (exclusief bijstandsgerechtigden)	8%	7%
Regionale centrumfunctie	119%	100%

Op men name deze grootheden is de aanduiding van Meppel gebaseerd als een gemeente met een “redelijke sociale structuur” en een “sterke centrumfunctie”. Bij elke van de referentiegemeenten is in de tabellen 4 en 5 (hoofdstuk 3) aangegeven hoe zij ‘scoren’ op de kenmerken centrumfunctie en sociale structuur. Het blijkt dat diverse op dat punt met Meppel vergelijkbare gemeenten minder uitgeven, en zelfs gemeenten met een slechtere sociale structuur geven minder uit.

4.4 De invloed van de vergrijzing nader beschouwd

De laatste onderzoeksvraag luidt: *Welke rol speelt de te verwachten vergrijzing van de bevolking bij de toekomstige kostenontwikkeling?*

Indirect is deze vraag al beantwoord in de vorige paragraaf. Uit tabel 8 is af te leiden dat – globaal genomen – met elke procent méér ouderen in de bevolking, de kosten met één euro per inwoner toenemen. (Onderstaande verkennende exercitie wordt voor *diehards* uitgebreid toegelicht in bijlage 6.)

De vraag is dan in welke mate de vergrijzing in Meppel in de komende jaren zal optreden. Wij beschikken niet over een bevolkingsprognose van Meppel. Als benadering gaan we daarom uit van de CBS-prognose voor heel Nederland. Het CBS verwacht dat het aandeel ouderen in de Nederlandse bevolking zal toenemen van 14,0% in 2005 naar 15,1 % in 2010, dus een mutatie van 1,1% punt. Wanneer we nu aannemen dat:

- diezelfde verandering van 1,1% punt ook op Meppel van toepassing is,
- in Meppel, evenals in andere gemeenten, 1% meer vergrijzing tot één euro meer kosten per inwoner leidt en
- het Meppeler inwonertal in 2005/10, evenals het Nederlandse, met 1,3% zal groeien.

In euro’s gemeten zal het Meppeler kostenniveau in 2010 dan met circa €75.000 zijn toegenomen ten opzichte van 2005 (inflatie niet meegerekend). Hiervan is circa €34.000 het rechtstreekse gevolg van de veronderstelde omvang van de vergrijzing (390 ouderen erbij) en ongeveer €40.000 het gevolg van het hogere inwonertal (400 erbij, waarvan 390 ‘oud’ en 10 ‘jong’)

Hierbij geldt een belangrijke kanttekening. Het beperken van de kostenstijging tussen 2005 en 2010 tot €75.000 vereist een kostenreductie per cliënt (oud en jong) van circa 0,7% per jaar. Blijven de kosten per cliënt daarentegen op het huidige niveau, dan is een kostenstijging van circa €81.000 te verwachten tussen 2005 en 2010, dat is € per inwoner. Van deze toename van €81.000 komt rond €139.000 op conto van (dezelfde) veronderstelde vergrijzing.

4.5 Conclusies wat betreft achtergronden

Bij de onderzoeksvraag *Wat is de achtergrond van de lokale en landelijke kostenpatronen?* trekken wij volgende conclusies:

Het hogere uitgavenniveau per inwoner dat Meppel kent ten opzichte van het landelijke gemiddelde hangt waarschijnlijk sterk samen met relatief veel cliënten en voorzieningen en niet of maar weinig met hoge kosten per cliënt of per voorziening.

Dit hogere aantal cliënten (en voorzieningen) laat zich niet verklaren uit in de vakliteratuur genoemde factoren, waarvan de leeftijdsopbouw de belangrijkste is. De vergelijking van Meppel met zowel het landelijke gemiddelde, als de vijftientig referentiegemeenten die in hoofdstuk 3 werden gepresenteerd laat zien dat Meppel meer uitgeeft dan gemeenten met even veel of zelfs meer ouderen. Dit zelfde geldt voor (minder belangrijke) factoren als sociale structuur en centrumfunctie.

Wat betreft de vraag *Welke rol speelt de te verwachten vergrijzing van de bevolking bij de toekomstige kostenontwikkeling?* concluderen we:

Zonder nadere maatregelen zullen de Wvg-kosten met circa 5 euro per inwoner stijgen bij elke procent die het aandeel ouderen in de bevolking stijgt. De ervaringen in andere gemeenten laten zien dat het mogelijk is de gevolgen van vergrijzing op de kosten te beperken tot circa 1 euro per inwoner bij elke procent die het aandeel ouderen stijgt. Al met al is het effect van de vergrijzing *op zichzelf* beschouwd, vrij beperkt.

5. Opmerkingen over doelmatigheid, doeltreffendheid en kosten

In de oorspronkelijke opzet werd een doelmatigheidsvraag gesteld: Kunnen we dezelfde *output* leveren bij minder *input*? De *output* waren de “geleverde woonvoorzieningen”, de *input* waren de daarmee verbonden kosten. De te onderzoeken maatregel ter verbetering van de doelmatigheid was het verhuisprimaat. De eventuele doelmatigheidswinst zou moeten worden afgewogen tegen het “sociale verlies” van meer verhuizingen.

Het bleek dat het materiaal niet voorhanden is om deze vraag te onderzoeken.

In de daarop gekozen alternatieve onderzoeksvragen komen doelmatigheid en doeltreffendheid – de basis van 213a-onderzoek – slechts zijdelings en indirect aan de orde. Dit is het gevolg van de binnen de resterende onderzoekstijd beperkte onderzoeksmogelijkheden, waarbij hoofdzakelijk naar de kosten werd gekeken, met name per inwoner. Dat Meppel per inwoner meer uitgeeft, zegt als zodanig weinig over de doelmatigheid of doeltreffendheid.

Het thema *doelmatigheid* kwam langs zij, toen er aanwijzingen werden gevonden dat de hoge kosten per inwoner samenhangen met veel voorzieningen/cliënten en dus niet of beperkt met hoge kosten per cliënt. Dat kan duiden op een betrekkelijk efficiënte uitvoering, maar zeker is dat op grond van dit onderzoek niet. Daartoe zou preciezer naar capaciteit, werkproces, werkvoorraad e.d. moeten worden gekeken.

Het thema *doeltreffendheid* kwam bij dezelfde gelegenheid voorbij. Een manier om de doeltreffendheid van het beleid te meten is de “mate van bereiken van de doelgroep”. Het relatief hoge aantal cliënten in relatie tot met name de leeftijdsopbouw van de bevolking, duidt op een vrij groot bereik van de doelgroep. Dat is op te vatten als doeltreffend beleid.

De keerzijde van die mogelijke doeltreffendheid vormen uiteraard de kosten die – gezien de aanleiding voor het onderzoek – een dominante plaats innemen in dit rapport. Na de voorgaande hoofdstukken moge duidelijk zijn dat die kosten zich in Meppel op een verhoudingsgewijs hoog niveau bevinden. Hoe men dit waardeert, dat wil zeggen, hoe beleidsdoelen, doelmatigheid, doeltreffendheid en kosten ten opzichte van elkaar gewogen worden, is een politiek vraagstuk.

6. Algemene conclusies

In de voorgaande hoofdstukken zijn per onderdeel al steeds conclusies getrokken, die hier niet worden herhaald. In algemene zin zijn vier conclusies te trekken:

- I. De kosten van de Wet voorzieningen gehandicapten stegen in Meppel sterker dan elders, vooral in de laatste jaren. Met name de woonvoorzieningen laten een forse stijging zien.
- II. Vergeleken met vijftientig referentiegemeenten geeft Meppel in 2005 €31 per inwoner meer uit. Ondanks hun forse stijging zijn het niet de kosten van de woonvoorzieningen die tot het in vergelijking met elders hoge uitgavenpeil leiden; het zijn de vervoersvoorzieningen die – ondanks hun beperkte groei – op een verhoudingsgewijs hoog niveau liggen.
- III. A. Uit het onderzoek komen aanwijzingen dat in Meppel méér leden van de doelgroep wordt bereikt dan elders. De hoge kosten lijken vooral het gevolg van méér cliënten en voorzieningen en niet (of weinig) van hoge kosten per gemiddelde cliënt.
B. Het hoge Meppeler voorzieningenpeil is niet te verklaren uit de vergrijzing. Dat blijkt uit de vergelijking met zowel het landelijke gemiddelde als met de verschillende referentiegemeenten.
- IV. Op zichzelf beschouwd zal de vergrijzing van de bevolking natuurlijk wel leiden tot een toename van de kosten. Gebreken komen immers met de jaren. Afhankelijk van het tempo van de vergrijzing, maar vooral van het daarop reageren met een (beperkte) kostenreductie per cliënt, zullen de kosten tussen 2005/10 *uit hoofde van* de vergrijzing hoogstens met enkele euro's per inwoner stijgen. Gecombineerd met de conclusies I, II en III betekent dit dat de vergrijzing in Meppel vanuit de optiek van de kosten geen grote kwestie.

7. Aanbevelingen

In de eerdere hoofdstukken kwam regelmatig aan de orde dat de beschikbare informatie het trekken van ‘harde’ conclusies belemmert. De oorspronkelijke onderzoeksvraag over het verhuisprimaat bleek zelfs niet te beantwoorden. Voor een deel hangt dit samen met de aard van de landelijke (benchmark)gegevens, voor een ander deel is het terug te voeren op de lokale informatie. De aanbevelingen gaan in op het laatste.

Doel en aard van de aanbevelingen

Het doel van de aanbevelingen is te komen tot het verbeteren van de beleids- en beheersmatige informatie over de Wvg, een beleidsterrein met een groot politiek, maatschappelijk en financieel belang. De aanbeveling gaan dus niet over beleid en beheer als zodanig; ze betreffen de *informatie over* beleid en beheer.

Aanbevelingen

- A. Verbeter de aansluiting van de Meppeler beleids- en beheersmatige informatie op de heersende landelijke standaard.
- B. Ga na welke gegevens daar bovenop in Meppel gewenst zijn en zorg ervoor dat ze worden ontwikkeld.
- C. Zorg voor organisatorische inbedding van de informatievoorziening door taken op dit gebied zwaarder aan te zetten dan nu het geval is in de functieomschrijvingen.

ad A. De belangrijkste verzameling van landelijke gegevens over de Wvg vormen de Wvg-kerncijfers. Deze zijn gebaseerd op enquêtering van alle Nederlandse gemeenten. Gezien het grote aantal gemeenten dat hieraan meewerkt, levert dit heel bruikbaar materiaal op. Het is gebleken dat in het Meppeler enquêteformulier van vooral 2002 maar ook nog van 2003, op sommige vragen geen of een evident onjuist antwoord wordt gegeven. Deels komt dat omdat Meppel niet over deze gegevens beschikt of ze niet uit de administratie kan halen. Deels komt het doordat de (financiële) programmatuur die landelijk wordt gebruikt niet voldoende op de Meppeler situatie is afgestemd. Een middel om tot beter aansluiting aan landelijke standaarden te komen, is deelname aan de zogenaamde Wvg-benchmark (zie verder onder B.).

ad B. De oorspronkelijke onderzoeksvraag naar de eventuele doelmatigheidswinst van de stringenter toepassing van het verhuisprimaat kon niet worden beantwoord door onvoldoende gegevens op landelijk en lokaal niveau. Het zal voor Meppel niet eenvoudig zijn de opbouw van een landelijk gegevensbestand te bevorderen. Wel echter kan de lokale informatie op dit punt worden verbeterd, onder andere door samenwerking met de woningbouwcorporatie. Ook wijzen we op de zogenaamde landelijke Wvg-benchmark. Dit betreft circa 80 gemeenten die met SGBO zowel ervaringen, als cijfermatige en niet-cijfermatige gegevens uitwisselen, met de Wvg-kerncijfers als achtergrond. De (wisselende) groep gemeenten is ingedeeld in enkele kringen. Bij een ervan zou Meppel aansluiting kunnen zoeken. Via de Wvg-benchmark zijn ook gemeenten te benaderen die veel ervaring hebben met de *praktische* toepassing van het verhuisprimaat.

ad C. Het verbeteren van de informatiehuishouding bij de Wvg is geen vrijblijvende aangelegenheid. Het zou verstandig zijn om binnen de administratieve functies van de formatie iemand actief - dus meer dan alleen op aanvraag - te belasten met het ontwikkelen van beleids- en beheersinformatie. Anders gezegd: het focus moet minder dan nu op het dagelijkse uitvoerende werk zijn gericht en wat meer op beleids- en beheersmatige zaken.

Bijlage 1. Oorspronkelijke probleemstelling Wvg-woonvoorzieningen

In de memo aan de directie van 8 december 2004 is de onderstaande probleemstelling voor het onderzoek naar de Wet voorzieningen gehandicapten – onderdeel woonvoorzieningen opgenomen.

“Probleemstelling

Aanleiding en afbakening

De algemene aanleiding voor het onderzoek zijn de kosten die met de Wvg gepaard gaan en waarvan wordt verwacht dat ze door de vergrijzing van de bevolking verder zullen stijgen. Dit onderzoek richt zich echter niet op de gehele Wvg, maar op uitsluitend de woonvoorzieningen. Met dit onderdeel is (op begrotingsbasis) in 2004 ruim €600.000 gemoeid of wel bijna 30% van het totale Wvg-budget. Meer specifiek is m.b.t. de doelmatigheid van de verstrekking van woonvoorziening volgende gedachte geopperd. Vanuit sociale optiek is het wenselijk dat een cliënt in zijn vertrouwde omgeving blijft en dat woonvoorzieningen dus geleverd worden in de vorm van aanpassingen van de huidige woning. Bezien vanuit van kostenbeheersing zou het wellicht wenselijk zijn dat cliënten vaker verhuizen naar woningen die al aangepast zijn. Simpel gesteld is dus de vraag of kosten worden bespaard wanneer de cliënt naar de voorziening gaat i.p.v. dat de voorzieningen ‘naar de cliënt komen’. De eventueel optredende kostenbesparing zou vervolgens moeten worden afgewogen tegen de ‘sociale kosten’ van meer verhuizen. Een dergelijke afweging kan slechts op politiek-bestuurlijke en niet op onderzoeksmatige gronden worden gemaakt. Wel kan onderzoek meer duidelijkheid geven over enkele relevante feiten.

Onderzoeksvragen

In het licht van het voorgaande luidt dus de algemene onderzoeksvraag:

Kan een grotere nadruk op “cliënten naar de woonvoorzieningen” in plaats van “woonvoorzieningen naar de cliënten” leiden tot een kostenbesparing die wenselijk is in het licht van de budgettaire situatie op de korte termijn en de kostenverhoging vanwege de vergrijzing op de lange termijn?

Om deze algemene vraag te concretiseren is het nodig deelvragen op vier gebieden te stellen, Het gaat ten eerste om de voorzieningen in de huidige woning van een cliënt, ten tweede om ‘vaste’ aangepaste woningen waarheen (een deel van) de cliënten verhuizen, ten derde om de aard en de omvang van de doelgroep en ten slotte om de algemene kostenontwikkeling. We merken hierbij op dat het bij verhuizen om huurders gaat. Een woningeigenaar kan niet tot verhuizen worden ‘gedwongen’; voor deze groep gelden andere maatregelen.

Woonvoorzieningen bij de cliënt aan huis

1. Wat zijn de gemiddelde kosten van aanleg en onderhoud per cliënt?
2. Wat is de gebruiksduur door de cliënt?
3. Is er mogelijkheid tot hergebruik of verkoop als het gebruik door een cliënt is beëindigd?
4. Wat zijn de kostenbesparingen/opbrengsten bij eventueel hergebruik/verkoop?

Huizen met ‘vaste’ woonvoorzieningen

5. Welke voorzieningen dienen standaard in een dergelijk huis te zijn opgenomen?
6. Wat zijn de gemiddelde kosten van aanleg en onderhoud deze huizen?
7. Wat is de gebruiksduur van de woonvoorzieningen in deze huizen?

Aard en omvang van de doelgroep

8. Hoe groot is het aantal cliënten met (een) woonvoorziening(en) in verleden, heden en overzienbare toekomst?
9. Welke deel van de cliënten maakt gebruik van woningen met ‘vaste’ voorzieningen en is het mogelijk dit aandeel te veranderen?
10. Welke rol speelt de vergrijzing in deze?

Algemene kostenontwikkeling

11. Hoe hebben de kosten van de woonvoorzieningen zich in de afgelopen jaren ontwikkelen.
12. Welke kostenontwikkeling is voor de komende jaren te verwachten en wat is de invloed van de vergrijzing hierop?

Ter toelichting nog twee opmerkingen. Ten eerste zij er met nadruk op gewezen dat – gezien het “quick scan”-karakter van het onderzoek – niet alle vragen even diepgaand zullen worden beantwoord en sommige misschien zelf helemaal niet, omdat in de beschikbare tijd de benodigde informatie niet verzameld kan worden.

Ten tweede zullen waar mogelijk de antwoorden voor de Meppeler situatie worden vergeleken met landelijke gegevens of met die van andere gemeenten. ”

Bijlage 2. Verantwoording overzicht (netto) kostenontwikkeling Wvg in Meppel 2001/05

Ten behoeve van dit overzicht, opgesteld rond de jaarwisseling 2004/05, zijn diverse stukken uit de begrotingscyclus gebruikt. Dat betekent dat een deel van de gegevens 'hard' is, dwz afkomstig uit de rekening, maar een andere deel 'zacht', namelijk afkomstig uit de begroting. Zoals gebruikelijk is naar zo 'hard' mogelijk materiaal gezocht.

Deze aanpak leidde tot het volgende overzicht, waarbij werd uitgegaan van de netto-kosten, dwz. de lasten minus de baten; baten zijn relatief klein en bestaan vooral uit een specifieke uitkering van rijkswege i.v.m. de aanwezigheid van een ABWZ-instelling in Meppel.

A. Ontwikkeling van netto-kosten (lasten minus baten) van WVG in Meppel (x €1000)

Saldo van lasten en baten	bron jaar	B '03 2001	BR '03 2002	BR '03 2003	R '05 2004	BB '05 2005
3810 woonvoorzieningen		352	494	406	527	737
3820 rolstoelen		146	137	250	275	305
3830 vervoersvoorzieningen		1098	1185	1103	1266	1226
Totaal exclusief apparaatskosten c.a.		1596	1816	1759	2068	2268
3800 onverdeeld		430	342	509	524	534
Totaal inclusief apparaatskosten c.a.		2026	2158	2268	2592	2802

De gebruikte bronnen zijn:

B '03	Begroting 2003
BR '03	Beleidsrekening 2003
PR '05	Productraming 2005
R '04	Rekening 2004 (opgave Johan Alarm, BMO, Meppel, mei 2005)
BB '05	Bijgestelde Begroting 2005 (opgave Johan Alarm, BMO, Meppel, mei 2005)

Overzicht A – dat de bedragen in duizenden euro's geeft – is ook herberekend naar euro per inwoner. Daarvoor zijn voor de opeenvolgende jaren deze aantallen inwoners gebruikt, afkomstig uit de gemeentefonds-data, zoals te vinden op de website van het ministerie van BZK:

Jaar	2001	2002	2003	2004	2005
Inwoners	30037	30221	30588	30651	30400

Opmerking: het 'ronde' getal voor 2005 betreft een voorlopige schatting.

B. Ontwikkeling van netto-kosten (lasten minus baten) van WVG in Meppel in €per inwoner

Saldo van lasten en baten	bron jaar	B '03 2001	BR '03 2002	BR '03 2003	R '05 2004	BB '05 2005
3810 woonvoorzieningen		11,7	16,3	13,3	17,2	24,3
3820 rolstoelen		4,9	4,5	8,2	9,0	10,0
3830 vervoersvoorzieningen		36,6	39,2	36,1	41,3	40,3
Totaal exclusief apparaatskosten c.a.		53,1	60,1	57,5	67,5	74,6
3800 onverdeeld		14,3	11,3	16,6	17,1	17,6
Totaal inclusief apparaatskosten c.a.		67,5	71,4	74,1	84,6	92,2

Bijlage 3. Verantwoording vergelijking (netto) kostenontwikkeling Wvg in Meppel en Nederland in 2002 en 2003

De Nederlandse gegevens zijn afkomstig uit “Kerncijfers Wet voorzieningen gehandicapten 2003 – Aantallen en kosten van verstrekte Wvg-voorzieningen (landelijke cijfers)”, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Den Haag, oktober 2004. Dit rapport – hierna aangeduid met *Kerncijfers Wvg 2003* – is in opdracht van het ministerie vervaardigd door SGBO, het onderzoeks- en adviesbureau van de VNG. SGBO baseert zich daarbij op een enquête onder alle gemeenten, waarvan ruim 80% het vragenformulier retourneert. Door het ‘bijschatten’ van de missende gemeenten, heeft men toch een redelijk betrouwbaar beeld van de landelijke totalen.

Ook Meppel neemt aan deze enquête deel, zodat de onderzoekers de verwachting hadden de Meppeler cijfers zondermeer met de landelijke te kunnen vergelijken. Dit bleek op onderdelen niet mogelijk, namelijk wat betreft de voor de oorspronkelijke onderzoeksvraag relevant gegevens over woningaanpassingen. Wat is het geval? SGBO heeft een softwarepakket laten ontwikkelen waarmee de baten en lasten uit de administratie van de afzonderlijke gemeenten zodanig wordt bewerkt dat ze voldoen aan de opbouw die voor de *Kerncijfers Wvg 2003* zijn gekozen. Deze bewerking is nodig om de cijfers van deelnemende gemeenten onderling vergelijkbaar te maken.

Nadere inspectie van de Meppeler baten en lasten zoals aangeleverd t.b.v. “Kerncijfers” leerde dat deze op onderdelen vreemde uitkomsten vertonen, namelijk wat betreft de kosten van woningaanpassingen op *verplichtingenbasis*. Noch door de Meppeler deskundigen bij SoZA en Financiën, noch door de SGBO-onderzoekers kon hiervoor een verklaring worden gegeven. Los hiervan moet op grond van de inhoud (dus de bedragen van baten en lasten) worden geconcludeerd dat ze onjuist zijn. (Voor SGBO was dit reden om deze Meppeler cijfers ‘ter zijde te leggen’, dwz niet te gebruiken bij de samenstelling van *Kerncijfers Wvg 2003*.) Vandaar dat is gebruik gemaakt van de gegevens op kasbasis.

Op grond van *Kerncijfers Wvg 2003*, blz. 31 (uitvoeringskosten) en blz. 10 (voor woonvoorzieningen en overige programmakosten) is dit overzicht te maken:

Tabel B3.A Landelijke netto-kosten Wvg.

Netto kosten (kasbasis) in miljoen euro	2001	2002	2003
woonvoorzieningen	182,3	209,0	222,7
rolstoelen	108,5	128,9	140,5
vervoersvoorzieningen	379,8	428,9	440,7
Totaal exclusief apparaatskosten c.a.	672,6	766,8	803,9
uitvoeringskosten	175,0	202,5	196,5
Totaal <i>inclusief</i> apparaatskosten c.a.	856,0	981,8	1009,2

Toelichting bij tabel B3.A:

1. *Kerncijfers Wvg 2003*, blz. 31 geeft naast uitkeringskosten ook inkomsten. Het is niet volledig duidelijk op welke uitgavencategorie deze slaan. Het grootste deel heeft betrekking op woonvoorzieningen en is dus op deze uitgavenpost in mindering gebracht. Het resterende deel is van uitgaven “overige Wvg” afgetrokken.
2. Naast deze netto kosten op kasbasis bevat *Kerncijfers Wvg 2003* (blz. 10) ook een overzicht van kosten op verplichtingenbasis. Juist op dit onderdeel produceert de door SGBO gehanteerde software volstrekt onbruikbare cijfers voor Meppel, zodat vergelijking daarvan niet mogelijk is.

Bijlage 4: Wvg-kerncijfers (SGBO) en IFLO-kengetallen m.b.t. landelijke Wvg-kosten in 2005

Inleiding

Voor de vraag wat gemeenten aan de Wvg uitgeven bestaan twee informatiebronnen, namelijk de Wvg-Kerncijfers en de IFLO-kengetallen. De Wvg-kerncijfers worden samengesteld door SGBO (het onderzoeks- en adviesbureau van de VNG) in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS); de IFLO-kengetallen worden gemaakt door de afdeling Inspectie Financiën Lagere Overheden (IFLO) van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), dat zich baseert op het CBS.¹

Hier zullen we beide informatiebronnen bespreken, waarbij we ons concentreren op de vraag of ze informatie bevatten die iets zegt over hoe de Wvg-kosten in Meppel zich in dit jaar (2005) verhouden tot de kosten elders. Daarom worden natuurlijk ook de Meppeler gegevens besproken. De conclusie zal zijn dat met deze informatie geen betrouwbare vergelijking tussen Meppel en het landelijke niveau in 2005 kan worden gemaakt.

De IFLO-kengetallen

Jaarlijks publiceert IFLO, de ‘artikel 12-waakhond’ van BZK een kengetallenboek. Op dit moment zijn de cijfers over 2004 en 2005 beschikbaar. Wat betreft de financiële kengetallen baseert IFLO zich op de *gemeentebegrotingen*, zoals bewerkt door het CBS. Het betreft alle gemeenten *behalve* de 4 grote steden en de gemeenten onder het regime van artikel 12.² Een hier relevante eigenschap van de IFLO-kengetallen is dat tot en met 2003 onder het kopje “WVG” niet alle WVG-uitgaven staan. Dit heeft als oorzaak dat tot en met 2003 diverse gemeenten delen van de Wvg pleegden te boeken onder “wonen” (hoofdfunctie 8) en “bijstand c.a.” (hoofdfunctie 6, maar niet onder Wvg). In geval van samenwerking met andere gemeenten kwam een deel van de uitgaven ook wel eens terecht bij “gemeenschappelijke regelingen” (hoofdfunctie 0). Het gevolg is dat de IFLO-kengetallen tot en met 2003 niet alle Wvg-uitgaven in beeld brengen. M.i.v. 2004 gelden nieuwe voorschriften zodat dit probleem in theorie is verdwenen, maar zal in de praktijk nog her en der voorkomen, omdat niet alle gemeenten in staat waren de nieuwe voorschriften zonder slag of stoot in hun administratie te verwerken. Waarschijnlijk zijn de IFLO-kengetallen van 2004 daarom ook nog te laag, maar veel minder dan in 2003.

Dit betekent dat de groei tussen 2003 en 2004 die de IFLO-kengetallen voor de Wvg laat zien moeilijk te interpreteren is. Volgens IFLO-kengetallen stijgen de Wvg-uitgaven voor alle gemeenten exclusief de vier grote steden van 2003 op 2004 met 33%, namelijk van €565,1 miljoen naar €751,6 miljoen. Een onbekend deel van deze groei is echter terug te voeren op het feit dat in 2004 uitgaven onder “Wvg” werden geboekt, die in 2003 nog op andere plaatsen in de begroting stonden. Dat (onbekende) deel vertegenwoordigt dus geen werkelijke groei, maar is zuiver een gevolg van een andere manier van boekhouden.

Daar komt nog een ander aspect bij. De IFLO-kengetallen zijn gebaseerd op de *gemeentebegrotingen*. In de begrotingen van 2004 was niet verwerkt de bezuiniging op de uitkering 2004 uit het gemeentefonds, die pas laat in 2003 bekend werd. De rekeningcijfers

¹ Daarnaast is er nog een “benchmark” gemeentelijke sociale dienst (inclusief Wvg), een co-productie van SGBO en Stimulanz. Ofschoon de benchmark diverse waardevolle aanvullingen op Wvg-kerncijfers geeft, voegt hij in cijfermatige zin weinig toe aan de Wvg-Kerncijfers dat in het onderhavige verband van belang zou zijn.

² Waar in de IFLO-tabellen sprake is van “Nederland”, wordt bedoeld: Nederland, exclusief de genoemde gemeenten. Dat verklaart voor een groot deel waarom de IFLO-kengetallen tot circa €750 miljoen sommen en die de Wvg-kerncijfers tot circa €1000 miljoen. Een groot deel van het verschil komt voor rekening van de vier grote steden.

2004 zullen daarom lager zijn dan de begrotingscijfers die aan de IFLO-kengetallen ten grondslag liggen. (Dit laatste argument vervalt voor de (begrotings)cijfers 2005 waarin genoemde bezuiniging zeker is verwerkt.)

WVG-kerncijfers (SGB0)

Het VNG-bureau SGB0 maakt jaarlijks de WVG-kerncijfers. De meest recente versie heeft betrekking op 2003. De WVG-kerncijfers zijn gebaseerd op de rekeningcijfers, ontleend aan een enquête onder alle gemeenten, waarvan er circa 84% het formulier ingevuld retourneren, ook (enkele) van de grote 4 steden. De grootte en samenstelling van de steekproef maakt het mogelijk een redelijke goede schatting te maken van de uitgaven van alle gemeenten tezamen. Voor zover wij hebben kunnen nagaan, kennen de door ons gebruikte Kerncijfers 2002 en 2003 niet of veel minder het probleem van “wonen” en “bijstand c.a.”. In de enquête wordt namelijk naar de Wvg en al haar onderdelen gevraagd, ongeacht de ‘toevallige’ plaats waar deze in de rekening zijn geboekt.

Meppeler cijfers

Deze cijfers sluiten nauw aan bij de WVG-kerncijfers. Het boeken op hoofdfunctie 8 gebeurde in Meppel voor het laatst in 2002, maar in de cijfers van het 213a-onderzoek is dit gecorrigeerd voor 2002 en ook 2001. Voor de Meppeler cijfers zijn zoveel mogelijk rekeningcijfers genomen, namelijk voor 2001 t/m 2004. Voor 2005 is de *bijgestelde* begroting 2005 gebruikt.

Hoe ontwikkelen de WVG-uitgaven zich landelijk na 2003?

IFLO geeft geen antwoord.

De IFLO-kengetallen zijn weliswaar tot en met 2005 beschikbaar. De laatsten geven echter, zoals we zagen, een onvolledig beeld van het niveau van de uitgaven omdat de grote vier gemeenten niet worden meegenomen. Ook zijn ze niet geschikt om de groei tussen 2003 en 2005 in beeld te brengen, door de bovengenoemde boekhoudkundige veranderingen. Bovendien is IFLO-gebaseerd op de zogenaamde primitieve begrotingen, terwijl voor Meppel t/m 2004 rekeningcijfers beschikbaar zijn en voor 2005 een *bijgestelde* begroting. Tenslotte ondergaan de oorspronkelijke gemeentelijke cijfers een bepaalde bewerking om ze onderling beter vergelijkbaar te maken. In beginsel kan deze bewerking ook op de Meppeler cijfers worden losgelaten. Daar is echter vanaf gezien omwille van de tijd.

Kortom: IFLO geeft geen antwoord op deze vraag.

Wvg-kerncijfers (SGB0) leveren een te ruwe schatting op.

We weten wel dat de gemiddelde jaargroei van de Wvg (exclusief apparaatskosten) in 1996/2003 volgens de Kerncijfers 9,2% was. Als we die lijn doortrekken geeft dat 19% groei in beide jaren 2004 en 2005 tezamen. Er zijn twee argumenten die tegen deze hoge groei van de Wvg pleiten. Ten eerste is in het jaargemiddelde van 9,2% een “inhaaleffect” verdisconteerd, omdat de gemeenten in de eerste jaren vrij weinig uitgaven en pas geleidelijk ‘op stoom’ kwamen; dit effect wordt langzaam minder. Ten tweede waren er de omvangrijke bezuinigingen op het gemeentefonds en andere rijksuitkeringen. In individuele gevallen – zoals Meppel – had dit geen invloed op de Wvg, maar voor de ‘gemiddelde’ gemeente lijkt het aannemelijk dat de bezuinigingen de groei afremden.

Los van het feit dat een schatting op basis van de Wvg-kerncijfers zeer waarschijnlijk te hoog is, is ze ook onzeker. Dus wat de uitkomst ook is, deze is omgeven door een aanzienlijke onzekerheidsmarge. De jaarlijkse groei in 1996/2003 laat namelijk aanzienlijke schommelingen zien.

Kortom: Met Wvg-kerncijfers is evenmin een duidelijk antwoord te geven op de vraag hoe de landelijke kostenontwikkeling in 2004 en 2005 is.

Bijlage 5. Categorieën voorzieningen en cliënten in Wvg-kerncijfers

In deze bijlage wordt globaal aangegeven welke categorieën voorzieningen en cliënten in Wvg-kerncijfers worden onderscheiden.

eenmalige vs. doorlopende voorzieningen

Sommige voorzieningen, waaronder vele woningaanpassingen, behelzen een eenmalige ingreep. Iemand vraagt bijvoorbeeld een verhoogde toiletput aan. In geval van toewijzing wordt deze put geplaatst en wordt de zaak financieel afgewikkeld. Zowel materieel als administratief is dit een eenmalige actie; wanneer deze is afgewikkeld, verdwijnen cliënt en voorziening als het ware uit de boeken.

Er zijn ook doorlopende voorzieningen, bijvoorbeeld een toewijzing op collectief vervoer. Deze hoeft niet jaarlijks te worden aangevraagd, maar loopt in beginsel door zolang betrokkene ervoor in aanmerking komt.

nieuwe en uitstaande voorzieningen

Elk jaar komen er nieuwe aanvragen binnen die – in geval van toekenning – leiden tot een “nieuwe vestrekking”. Dit kan zowel een eenmalige als een doorlopende voorziening betreffen. Daarnaast zijn er ‘oude’, dwz. in eerdere jaren toegekende doorlopende voorzieningen. (Natuurlijk werden in die eerdere jaren ook eenmalige voorzieningen verstrekt, maar die staan in beginsel niet meer in de administratie van het lopende jaar, omdat er geen financiële verplichting meer mee is verbonden.)

voorzieningen en cliënten

Naast voorzieningen worden ook personen – dus cliënten – geregistreerd, maar minder precies dan de voorzieningen. Terwijl de voorzieningen worden onderscheiden in “wonen”, “vervoeren” en “rolstoelen”, wordt dit onderscheid bij cliënten niet gemaakt. Wanneer men dit overigens wel zou doen, zou men behalve cliënten met steeds één van deze voorzieningen ook cliënten moeten onderscheiden met een combinatie van twee of zelfs alle drie. Het is staande praktijk dat een deel van de cliënten meer dan één voorziening behoeft.

aanvragen en toekenningen

Dit onderscheid wordt gemaakt omdat niet elke aanvraag ook wordt gehonoreerd met een toekenning.

de voornaamste gepubliceerde “eenheden”

Op grond van de bovenstaande onderscheidingen worden “eenheden” gepubliceerd die een indruk geven van de aard en omvang van het beleid en de uitvoering van de Wvg. De voornaamste zijn:

- “nieuwe aanvragen” en “nieuwe toekenningen” in een jaar. (Dit betreft zowel eenmalige als doorlopende voorzieningen.) Daarbij worden de voorzieningen onderscheiden naar soort, maar de cliënten niet.
 - Op 31 december van een jaar “uitstaande voorzieningen”. (Dit zijn de doorlopende voorzieningen toegekende in eerdere jaren en gedurende het beschouwde jaar.)
- Van deze categorieën worden zowel de aantallen als de ermee verbonden geldbedragen gepubliceerd.

en het aantal cliënten?

Uit het voorgaande moge duidelijk zijn dat de vraag naar het aantal cliënten niet zonder meer te beantwoorden is. Zo betreft het aantal “personen op 31 december met uitstaande

voorzieningen” alleen de cliënten met een doorlopende voorziening; de ‘eenmaligen’ zitten daar niet bij.

Het aantal personen daarentegen dat gedurende een jaar een “nieuwe voorziening” krijgt betreft zowel ‘eenmaligen’ als ‘doorlopenden’ (welke laatste op 31 december bij de “uitstaande” worden meegeteld). Het is echter mogelijk dat een en dezelfde persoon elk jaar een bepaalde eenmalige voorziening aanvraagt. Deze persoon is in feite een ‘oude’ klant, maar wordt in de statistiek ieder jaar als “persoon met nieuwe voorziening” opgevoerd.

Bijlage 6. Verkenning van effecten van vergrijzing op kosten Wvg

1. Inleiding

In deze bijlage gaan we verkennend in op de relatie tussen Wvg-kosten en de leeftijdsopbouw van de bevolking, waarbij inflatie overigens buiten beschouwing wordt gelaten.

Dat de gemeentelijke kosten van de Wvg samenhangen met de leeftijdsopbouw van de bevolking, ligt besloten in het gezegde “de gebreken komen met de jaren”. Dit komt ook tot uiting in de Meppeler gegevens. Van de personen die in 2003 een Wvg-voorzieningen *aanvroegen* was ongeveer 2/3 ouder dan 65 jaar; van de in dat jaar *toegekende* voorzieningen gold dat ook. Wat de kosten betreft missen we enkele gegevens van Meppel, zodat we zijn aangewezen op landelijke gegevens. Landelijk gaat circa 55% van het budget naar personen ouder dan 65 jaar. We maken de veronderstelling dat dit percentage ook op Meppel is toe te passen (wat wel over Meppeler kosten bekend is, is in elk geval niet strijdig met deze veronderstelling).

In deze analyse vormt 2005 het uitgangspunt, waarna voor 2010 wordt nagegaan wat de gevolgen van de vergrijzing voor de kosten zouden kunnen zijn.

2. Gegevens en uitgangspunten voor 2005

- a. De totale Wvg (zowel programma- als uitvoeringskosten) kost in 2005 volgens de Meppeler begroting €3.080.000. *Dit bedrag komt uit de primitieve begroting en wijkt dus af van de in de hoofdttekst en bijlage 7 gepresenteerde bedrag van €2.802.000. Op de uitkomst van de navolgende verkenning heeft dit slechts een klein effect, een effect bovendien, dat wegvalt tegen de algemene onzekerheden van zo'n toekomstverkenning.*
- b. Het aantal inwoners in Meppel in 2005 is 30.400, waarvan 14,0% ouder en 86,0% jonger dan 65 jaar.
- c. Op basis van landelijke gegevens nemen we aan dat 55% van de kosten samenhangt met voorzieningen aan personen ouder dan 65 jaar en 45% aan ‘jongeren’.

Tabel B6.1 geeft een overzicht van a, b en c.

Tabel B6.1 Kosten Wvg in 2005: totaal en naar leeftijdsgroep

Jaar	2005
Bevolking totaal	30400
waarvan inwoners 65- (86,0%)	26140
waarvan inwoners 65+ (14,0%)	4260
totale Wvg-kosten	€3.080.000
waarvan voor 65- (45%)	€1.386.000
waarvan voor 65+ (55%)	€1.694.000
gemiddelde kosten per inwoner	€101,3
gemiddelde kosten per inwoner van 65-	€53,0
gemiddelde kosten per inwoner van 65+	€403,3

Bovendien is in de tabel aangegeven wat de gemiddelde kosten per inwoner zijn, als ook per oudere en ‘jongere’. De tabel laat duidelijk zien dat een inwoner van boven de 65 jaar gemiddeld een veel groter beroep op de Wvg dan een inwoner van beneden die leeftijd, namelijk negenmaal zo veel (€403/€53).

Intermezzo

Dit verschil in kosten per 'gemiddelde' inwoner boven en onder 65 jaar moet nadrukkelijk niet verward worden met de kosten per cliënt! De tabel zegt niets over de gemiddelde kosten per oude en jonge cliënt. Het grote verschil tussen €403 en €53 wordt voor het grootste deel verklaard doordat de kans dat een oudere een beroep op de Wvg doet veel groter is dan dat een jongere er een beroep op doet. Ter illustratie: van de circa 500 personen die een nieuwe aanvraag deden in 2003, waren zo'n 340 ouder dan 65 jaar en 260. Relateren we dat aan de omvang de betreffende leeftijdsgroepen (4260 en 26140), dan deden $340/4260 = 8\%$ de ouderen een aanvraag en slechts $160/26140 = 0,6\%$ van de 'jongeren'. Het feit dat de ouderen circa 67% van de cliënten uitmaken en 'slechts' 55% van de kosten voor hun rekening nemen, wijst er zelfs op dat de gemiddelde oudere cliënt 'goedkoper' is dan de gemiddelde 'jongere'.

3. Verkenning gevolgen vergrijzing in 2010 op kosten Wvg

3.1 Uitgangspunten voor bevolkingsontwikkeling

Ten behoeve van deze verkenning moeten we enkele veronderstellingen maken over bevolkinggroei en vergrijzing in Meppel. Aangezien we niet over specifieke prognosegegevens m.b.t. Meppel beschikken, baseren we de prognose van Meppel op twee elementen. Ten eerste de Meppeler uitgangssituatie in 2005 zoals beschreven hierboven en tweede de landelijke prognoses voor 2005/2010, zoals vervaardigt door het CBS.

Het CBS geeft voor 2005 een aandeel ouderen voor heel Nederland van 14,0%, hetzelfde als in Meppel. Verder verwacht het CBS dat het aandeel ouderen in 2010 15,1% zal zijn.

Wat betreft de groei van de totale bevolking, prognosticeert het CBS een groei van (toevallig ook) 1,3% tussen 2005 en 2010.

Van deze landelijke prognose, leiden we voor Meppel het volgende af:

- I. We nemen aan dat de vergrijzing in Meppel gelijk is aan de Nederlandse in die zin dat het verschil in aandeel ouderen in Nederland ($15,1\% - 14,0\% = 1,1\%$), ook in Meppel optreedt. Het Meppeler aandeel stijgt dus ook met 1,1% punt, gaat dus eveneens van 14,0% naar 15,1%.
- II. We nemen aan dat de bevolkingsgroei in Meppel eveneens hetzelfde is als in Nederland, namelijk 1,3% in 2005/2010.

De effecten van deze veronderstelling zijn weergegevens in Tabel B6.2

Tabel B6.2 Voor Meppel veronderstelde bevolkingsontwikkeling in 2005/2010

Jaar	2005	2005	2010	2010
Bevolking totaal	30400	100%	30800	100%
waarvan inwoners 65-	26140	86,0%	26150	84,9%
waarvan inwoners 65+	4260	14,0%	4650	15,1%

3.2 Het "constante gemiddelde kosten per leeftijdsgroep"-scenario

In dit scenario veronderstellen we dat als het beleid in die zin niet wijzigt dat de gemiddelde kosten per 'oudere' en 'jongere' gelijk blijven, dus op het niveau van 2005. Dat was €3 per 'gemiddelde' inwoner jonger dan 65 en €403 per 'gemiddelde' inwoner ouder dan 65. We zien af van het optreden van inflatie.

Tabel B6.3 Effecten op Wvg-kosten van vergrijzing bij “constante gemiddelde kosten per leeftijdsgroep” in 2005/2010

Jaar	2005	2010	verschil
Bevolking totaal	30400	30800	400
waarvan inwoners 65-	26140	26150	10
waarvan inwoners 65+	4260	4650	390
totale Wvg-kosten *)	€3.080.000	€3.262.000	€182.000
waarvan voor 65- *)	€1.386.000	€1.387.000	€1.000
waarvan voor 65+ *)	€1.694.000	€1.875.000	€181.000
gemiddelde kosten per inwoner	€101,3	€105,9	€5,6
gemiddelde kosten per inwoner van 65-	€53,0	€53,0	€0,0
gemiddelde kosten per inwoner van 65+	€403,3	€403,3	€0,0

*) Alle bedragen zijn afgerond op 1000-tallen.

Het effect van deze vorm van constante gemiddelde kosten, is een kostenstijging van circa 182.000 euro. Uitgedrukt per inwoner stijgen de kosten met bijna 6 euro. De reden is duidelijk: door vergrijzing neemt het aandeel van die inwoners die een groot beroep op de Wvg doen toe. Onder de gemaakte veronderstellingen komen er 390 personen bij die 65 jaar of ouder zijn en 10 ‘jongeren’.

3.3 Het scenario van “daling van gemiddelde kosten per leeftijdsgroep”

In het boven geschetste “ongewijzigd beleid”-scenario leidde een stijging van het aandeel 65+ in de bevolking van 1,1% punt tot een stijging van de kosten per inwoner met €5,6; dat is €4,9 bij 1% punt. Uit de Wvg-kerncijfers blijkt dat er in de praktijk een minder sterke relatie tussen vergrijzing en kostenstijging is dan in dat scenario. In de praktijk leidt 1% punt stijging van het aandeel ouderen tot circa €1 kostenstijging per inwoner en dus niet €4,9.

Blijkbaar zijn de gemeenten in praktijk in staat om de gemiddelde kosten te laten dalen en zo het gevolg van relatief meer ‘dure’ cliënten te beperken. Hoe die gemeenten dat doen is hier niet onderzocht. Misschien kopen ze scherper in, misschien bezuinigingen ze op hun apparaat. Natuurlijk kunnen ze ook hogere eigen bijdragen aan cliënten vragen of anderszins een ‘ontmoedigingsbeleid’ voeren. Wat de aanpak ook is, het beperken van de kostenstijging maakt het verlagen van de kosten per eenheid nodig. Om een indruk te geven van de omvang, maken we een berekening die gebaseerd is op volgende uitgangspunten:

- I. We veronderstellen dezelfde bevolkingsontwikkeling als in 3.2
- II. We nemen aan dat de gemiddelde kosten van zowel jongeren als ouderen relatief gelijk dalen.
- III. We veronderstellen een daling van gemiddelde kosten die precies zo groot is dat het in de praktijk waargenomen effect van de vergrijzing op de kosten per inwoner optreedt. Dat is €1 per inwoner erbij, bij elke stijging van het aandeel ouderen met 1% punt. In ons voorbeeld stijgt het aandeel ouderen met 1,1% punt, zodat de stijging per inwoner op €1,1 komt.

Tabel B6.4 Effecten op Wvg-kosten van vergrijzing bij “dalende gemiddelde kosten per leeftijdsgroep” in 2005/2010

Jaar	2005	2010	Vershil
Bevolking totaal	30400	30800	400
waarvan inwoners 65-	26140	26150	10
waarvan inwoners 65+	4260	4650	390
totale Wvg-kosten *)	€3.080.000	€3.155.000	€75.000
waarvan voor 65- *)	€1.386.000	€1.341.000	- €45.000
waarvan voor 65+ *)	€1.694.000	€1.814.000	€120.000
gemiddelde kosten per inwoner	€101,3	€102,4	€1,1
gemiddelde kosten per inwoner van 65-	€53,0	€51,3	- €1,7
gemiddelde kosten per inwoner van 65+	€403,3	€390,0	- €13,3

*) Alle bedragen zijn afgerond op 1000-tallen.

We zien dat de gemiddelde kosten per jonge en oude inwoners daalt en wel met 3,3% in vijf jaar, dus 0,7% per jaar. Desalniettemin stijgen de kosten per inwoner met 1 euro. De reden daarvan is dat er meer ‘dure’ inwoners bij komen, waardoor de gemiddelde kosten van alle inwoners tezamen worden verhoogd.

In euro’s gemeten, stijgen de kosten in dit scenario met 75.000. Dit is het saldo van een stijging van kosten voor ouderen (maar minder dan in het eerste scenario) en een daling van de kosten voor ‘jongeren’. Dit betekent een bezuiniging ten opzicht van het “constante kosten” scenario van 107.000 euro.

Bijlage 7. Overzicht (netto) kostenontwikkeling Wvg in Meppel en vijftwintig referentiegemeenten in 2003/05

In deze bijlage bespreken wij eerst kort de selectie van de gemeenten en presenteren dan de gegevens, namelijk de netto kosten (lasten minus baten) voor de woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en de rolstoelvoorzieningen. Ook wordt het (saldo) van apparaatskosten gegeven. Zoals bekend zijn deze niet onderling vergelijkbaar; zelfs de vergelijkbaarheid voor een en dezelfde gemeente door de jaren heen, is beperkt.

Vooraf danken wij allen die zo bereidwillig zijn geweest de informatie over hun gemeenten te verstrekken en onze nadere vragen daarover te beantwoorden.

De selectie

De selectie vond plaats op basis van twee criteria. De eerste subgroep bestaat uit gemeenten met een ongeveer even groot aandeel ouderen (65+) in de bevolking als Meppel, namelijk rond 14%. De reden van de keuze voor dit criterium is dat “leeftijd bevolking” in de vakliteratuur als een belangrijke kostenverhogende factor wordt beschouwd.

De tweede subgroep is samengesteld uit gemeenten die volgens de maatstaven van het gemeentefonds een ongeveer gelijke combinatie van sociale structuur en centrumfunctie hebben als Meppel, namelijk een “redelijke sociale structuur” en een “sterke centrumfunctie”. (Een enkele gemeente is feitelijk tot beide subgroepen te rekenen, maar dat is in zekere zin toeval.) Er waren twee redenen om deze tweede subgroep in het onderzoek te betrekken. Ten eerste de algemeen overweging om te kijken welk kostenniveau “soortgenoten” van Meppel vertonen m.b.t. de Wvg. Ten tweede worden sociale structuur en centrumfunctie (in die volgorde) eveneens genoemd als kostenbepalende factoren, zij het dat hun invloed veel minder is dan van “leeftijd bevolking”.

De eerste subgroep, de gemeenten met een vergelijkbaar aandeel ouderen, bestaat uit de volgende gemeenten: Assen, Dalfsen, Drimmelen, Gorinchem, Maassluis, Nunspeet, Opsterland, Papendrecht, Rijssen-Holten, Tytsjerksteradiel en Waalwijk.

De tweede subgroep wordt gevormd door de tien gemeenten die met de maatstaven het gemeentefonds als gemeenten met een “redelijke sociale structuur” en een “sterke centrumfunctie” kunnen worden gekenmerkt. Van deze tien gemeenten waren er zes in de gelegenheid hun gegevens te leveren: Amersfoort, Apeldoorn, Doetinchem, Hoogeveen, Veenendaal en Zwolle. Ook de gemeente Middelburg behoort tot deze groep, maar zij laat haar Wvg uitvoeren door “Maatschappelijke Zorg Walcheren”, een gemeenschappelijke regeling met de gemeenten Vlissingen (“zwakke sociale structuur” en een “sterke centrumfunctie”) en de Veere (“goede sociale structuur” en een “geen centrumfunctie”). Op korte termijn konden de gegevens van de afzonderlijke niet worden geleverd, maar wel die van heel Walcheren. Van die gegevens is gebruikt gemaakt, waarbij Walcheren wordt betiteld als een gebied met “sterke centrumfunctie” en een “redelijke sociale structuur”.

Om deze subgroep nog wat uit te breiden zijn enkele gemeenten toegevoegd die op een van de kenmerken op Meppel lijken en ongeveer even groot zijn. Dit zijn: Culemborg, Coevorden, Sneek en Veendam.

Onderstaande tabel B7.1 bevat een overzicht van deze gemeenten en hun kenmerken.

Tabel B7.1 Meppel en de vijftientig referentiegemeenten en enkele van hun sociaal-demografische kenmerken.

Naam gemeente	inwoners 2003	inwoners 2004	inwoners 2005	inwoners 2005 65+	aandeel	sociale structuur	centrum- functie	prv
					inwoners 65+%			
Meppel	30588	30651	30400	4260	14,0%	redelijk	sterk	dr
gemeenten met vergelijkbaar aandeel ouderen								
Waalwijk	45584	45597	45700	6293	13,8%	redelijk	redelijk	nb
Papendrecht	30510	30914	31297	4327	13,8%	redelijk	weinig	zh
Drimmelen	26747	26663	26760	3720	13,9%	goed	geen	nb
Nunspeet	26456	26634	26700	3725	14,0%	goed	redelijk	gld
Maassluis	32915	32847	32700	4575	14,0%	matig	redelijk	zh
Assen	61577	61925	62525	8750	14,0%	matig	sterk	dr
Gorinchem	34509	34623	34500	4848	14,1%	matig	redelijk	zh
Dalfsen	26281	26428	26625	3750	14,1%	goed	weinig	ov
Tytsjerksteradiel	31696	31963	31964	4517	14,1%	redelijk	weinig	fr
Rijssen_Holten	35885	36170	36437	5175	14,2%	goed	redelijk	ov
Opsterland	29000	29436	29530	4230	14,3%	redelijk	weinig	fr
gemeenten met (deels) vergelijkbare sociale structuur en centrumfunctie								
Lochem	32735	32767	32799	6491	19,8%	redelijk	weinig	gld
Culemborg	26362	26594	26882	2899	10,8%	redelijk	redelijk	gld
Coevorden	36008	36220	36341	6361	17,5%	redelijk	redelijk	dr
Doetinchem	49099	49503	50121	7141	14,2%	redelijk	sterk	gld
Hoogeveen	53312	53663	53900	8400	15,6%	redelijk	sterk	dr
Veenendaal	60953	61111	61758	7411	12,0%	redelijk	sterk	utr
Zwolle	109955	110880	112200	14200	12,7%	redelijk	sterk	ov
"Walcheren"	113500	113716	113918	18492	16,2%	redelijk	sterk	zee
Amersfoort	131221	132851	134450	15865	11,8%	redelijk	sterk	utr
Apeldoorn	155741	156000	156300	24250	15,5%	redelijk	sterk	gld
Veendam	28397	28275	28250	4550	16,1%	matig	sterk	gr
Sneek	32862	32836	33039	5189	15,7%	matig	sterk	fr
Alle 25 referentiegemeenten								
	1211305	1217616	1224696	175159	14,3%			
NEDERLAND								
	16192572	16258032	16340335	2267943	13,9%			

Opmerking:

Gemeenten Doetinchem en Lochem waren gedurende de onderzoeksperiode van 2003/05 betrokken bij gemeentelijke herindeling; zie verdere toelichting bij Tabel B7.2.A en verder.

Tabel B7.2.A Netto-kosten Wvg (onderdelen en totaal) van Meppel en referentiegemeenten op basis van Rekening 2003, uitgedrukt in €1.000

Naam gemeente	inwoners	apparaat	woonvrz.	verv.vrz.	rolst.vrz.	totaal	totaal ex app.
2003							
*** kosten uit jaarrekening 2003 uitgedrukt in €1.000 ***							
Meppel	30588	509	406	1.103	250	2.268	1.759
gemeenten met vergelijkbaar aandeel ouderen							
Waalwijk	45584	863	527	1.380	414	3.184	2.320
Papendrecht	30510	298	414	544	203	1.459	1.161
Drimmelen	26747	242	171	598	194	1.204	962
Nunspeet	26456	390	437	348	291	1.466	1.076
Maassluis	32915	265	339	804	320	1.729	1.464
Assen	61577	1.171	337	1.060	520	3.087	1.917
Gorinchem	34509	523	457	931	252	2.164	1.640
Dalfsen	26281	niet beschikbaar	niet beschikbaar	niet beschikbaar	niet beschikbaar	niet beschikbaar	niet beschikbaar
Tytsjerksteradiel	31696	290	327	914	247	1.778	1.488
Rijssen_Holten	35885	248	442	667	318	1.675	1.427
Opsterland	29000	511	358	343	275	1.487	976
gemeenten met (deels) vergelijkbare sociale structuur en centrumfunctie							
Lochem 1)	32735	326	468	371	308	1.473	1.148
Culemborg	26362	241	177	358	260	1.036	795
Coevorden	36008	442	498	790	656	2.386	1.944
Doetinchem 2)	49099	679	925	1.658	423	3.685	3.006
Hoogeveen	53312	630	842	2.023	400	3.894	3.264
Veenendaal	60953	450	712	982	534	2.678	2.228
Zwolle	109955	1.903	2.581	1.662	778	6.924	5.021
"Walcheren" 3)	113500	481	2.314	3.503	950	7.248	6.767
Amersfoort	131221	2.156	1.766	3.137	1.382	8.442	6.286
Apeldoorn	155741	1.645	1.525	3.027	1.755	7.952	6.307
Veendam	28397	485	292	524	163	1.466	980
Sneek	32862	59	343	540	252	1.194	1.136
referentiegemeenten	1211305	14.298	16.252	26.166	10.895	67.611	53.313

Toelichting:

- apparaat = directe uitvoering, algemene interne overhead, (externe) advieskosten, indicatiestelling e.d.
- woonvrz. = woonvoorzieningen
- verv.vrz. = individueel vervoer, collectief vervoer, scootmobielen
- rolst.vrz. = rolstoelvoorzieningen
- totaal = Wvg totaal
- totaal ex app. = "totaal" minus "apparaat" (som van "wonen", "vervoer" en "rolstoelen")

1) in 2003 en 2004 inclusief Wvg-kosten van voormalige gemeente Gorssel, die per 2005 bij Lochem samen ging. Inwonertal Lochem is in 2003 en 2004 verhoogd met inwoners van Gorssel in 2003 resp. 2004.

2) In 2003 en 2004 bedragen en inwonertallen van het toenmalige Doetinchem, dus zonder het in 2005 toegevoegde Wehl Omwille van vergelijkbaarheid in 2005 zijn WVG-bedragen eveneens exclusief bedragen van voormalige gemeente Wehl; het inwonertal betreft alleen de inwoners die Doetinchem *zonder Wehl zou hebben gehad*. Het werkelijke inwonertal van Doetinchem (incl. Wehl) in 2005 is 56878 en het aantal ouderen 8072.

3) "Walcheren" staat voor "Maatschappelijke Zorg Walcheren", een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Middelburg, Veere en Vlissingen ter uitvoering van de taken voor (onder meer) de Wvg.

Tabel B7.2.B Netto-kosten Wvg (onderdelen en totaal) van Meppel en referentiegemeenten op basis van Rekening 2004, uitgedrukt in €1.000

Naam gemeente	inwoners 2004	apparaat	woonvrz.	verv.vrz.	rolst.vrz.	totaal	totaal ex app.
* * * kosten uit jaarrekening 2004 uitgedrukt in €1.000 * * *							
Meppel	30651	524	527	1.266	275	2.592	2.068
gemeenten met vergelijkbaar aandeel ouderen							
Waalwijk	45597	949	584	1.308	350	3.191	2.242
Papendrecht	30914	289	506	537	218	1.550	1.261
Drimmelen	26663	233	162	520	209	1.124	891
Nunspeet	26634	332	432	410	294	1.468	1.137
Maassluis	32847	294	460	571	390	1.715	1.421
Assen	61925	919	522	1.110	539	3.091	2.172
Gorinchem	34623	788	389	1.340	145	2.663	1.875
Dalfsen	26428	5	344	847	538	1.733	1.729
Tytsjerksteradiel	31963	234	359	864	207	1.664	1.430
Rijssen_Holten	36170	302	435	730	267	1.735	1.433
Opsterland	29436	557	336	541	420	1.854	1.297
gemeenten met (deels) vergelijkbare sociale structuur en centrumfunctie							
Lochem 1)	32767	378	501	291	304	1.474	1.096
Culemborg	26594	273	366	359	193	1.191	919
Coevorden	36220	457	458	326	710	1.951	1.494
Doetinchem 2)	49503	375	703	1.200	263	2.541	2.166
Hoogeveen	53663	645	1.456	2.153	680	4.934	4.289
Veenendaal	61111	244	1.117	1.035	522	2.918	2.674
Zwolle	110880	2.017	2.578	1.277	910	6.782	4.765
"Walcheren" 3)	113716	592	1.546	3.780	929	6.847	6.255
Amersfoort	132851	2.563	1.670	3.424	1.715	9.372	6.809
Apeldoorn	156000	1.820	1.235	2.826	1.368	7.250	5.430
Veendam	28275	452	339	615	207	1.613	1.161
Sneek	32836	71	262	360	221	915	844
referentiegemeenten	1217616	14.790	16.760	26.427	11.602	69.579	54.789

Toelichting:

apparaat = directe uitvoering, algemene interne overhead, (externe) advieskosten, indicatiestelling e.d.

woonvrz. = woonvoorzieningen

verv.vrz. = individueel vervoer, collectief vervoer, scootmobielen

rolst.vrz. = rolstoelvoorzieningen

totaal = Wvg totaal

totaal ex app. = "totaal" minus "apparaat" (som van "wonen", "vervoer" en "rolstoelen")

1) in 2003 en 2004 inclusief Wvg-kosten van voormalige gemeente Gorssel, die per 2005 bij Lochem samen ging. Inwonertal Lochem is in 2003 en 2004 verhoogd met inwoners van Gorssel in 2003 resp. 2004.

2) In 2003 en 2004 bedragen en inwonertallen van het toenmalige Doetinchem, dus zonder het in 2005 toegevoegde Wehl Omwille van vergelijkbaarheid in 2005 zijn WVG-bedragen eveneens exclusief bedragen van voormalige gemeente Wehl; het inwonertal betreft alleen de inwoners die Doetinchem *zonder Wehl zou hebben gehad*. Het werkelijke inwonertal van Doetinchem (incl. Wehl) in 2005 is 56878 en het aantal ouderen 8072.

3) "Walcheren" staat voor "Maatschappelijke Zorg Walcheren", een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Middelburg, Veere en Vlissingen ter uitvoering van de taken voor (onder meer) de Wvg.

Tabel B7.2.C Netto-kosten Wvg (onderdelen en totaal) van Meppel en referentiegemeenten op basis van Bijgestelde begroting 2005, uitgedrukt in €1.000

Naam gemeente	inwoners 2005	apparaat	woonvrz.	verv.vrz.	rolst.vrz.	totaal	totaal ex app.
* * kosten uit bijgestelde begroting 2005 uitgedrukt in €1.000 * *							
Meppel	30400	534	737	1.226	305	2.802	2.268
gemeenten met vergelijkbaar aandeel ouderen							
Waalwijk	45700	886	432	1.282	354	2.954	2.068
Papendrecht	31297	292	486	574	178	1.530	1.238
Drimmelen	26760	288	219	556	193	1.256	968
Nunspeet	26700	342	500	351	274	1.468	1.126
Maassluis	32700	328	435	782	377	1.922	1.593
Assen	62525	649	273	744	1.304	2.970	2.321
Gorinchem	34500	393	410	1.130	300	2.233	1.840
Dalfsen	26625	49	422	456	261	1.189	1.140
Tytsjerksteradiel	31964	410	432	858	235	1.935	1.525
Rijssen_Holten	36437	334	449	762	305	1.850	1.516
Opsterland	29530	577	341	587	426	1.931	1.354
gemeenten met (deels) vergelijkbare sociale structuur en centrumfunctie							
Lochem 1)	32799	666	490	211	361	1.728	1.062
Culemborg	26882	236	447	202	202	1.087	851
Coevorden	36341	462	353	675	612	2.101	1.639
Doetinchem 2)	50121	115	740	944	647	2.446	2.331
Hoogeveen	53900	686	1.139	1.798	415	4.039	3.353
Veenendaal	61758	522	707	1.100	560	2.889	2.367
Zwolle	112200	2.033	2.584	1.430	872	6.919	4.886
"Walcheren" 3)	113918	1.219	1.782	3.460	869	7.330	6.111
Amersfoort	134450	1.268	1.664	3.233	715	6.880	5.612
Apeldoorn	156300	2.282	1.583	2.981	1.594	8.440	6.158
Veendam	28250	60	317	650	191	1.217	1.157
Sneek	33039	57	279	573	233	1.142	1.085
referentiegemeenten	1224696	14.153	16.483	25.341	11.477	67.454	53.301

Toelichting:

In de meeste gevallen betreft die de cijfers uit de bijgestelde begroting; soms was er geen reden tot ijstelling, zodat de cijfers identiek zijn aan die van de primitieve begroting.

apparaat = directe uitvoering, algemene interne overhead, (externe) advieskosten, indicatiestelling e.d.

woonvrz. = woonvoorzieningen

verv.vrz. = individueel vervoer, collectief vervoer, scootmobielen

rolst.vrz. = rolstoelvoorzieningen

totaal = Wvg totaal

totaal ex app. = "totaal" minus "apparaat" (som van "wonen", "vervoer" en "rolstoelen")

1) in 2003 en 2004 inclusief Wvg-kosten van voormalige gemeente Gorssel, die per 2005 bij Lochem samen ging. Inwonertal Lochem is in 2003 en 2004 verhoogd met inwoners van Gorssel in 2003 resp. 2004.

2) In 2003 en 2004 bedragen en inwonertallen van het toenmalige Doetinchem, dus zonder het in 2005 toegevoegde Wehl Omwille van vergelijkbaarheid in 2005 zijn WVG-bedragen eveneens exclusief bedragen van voormalige gemeente Wehl; het inwonertal betreft alleen de inwoners die Doetinchem *zonder* Wehl *zou hebben gehad*. Het werkelijke inwonertal van Doetinchem (incl. Wehl) in 2005 is 56878 en het aantal ouderen 8072.

3) "Walcheren" staat voor "Maatschappelijke Zorg Walcheren", een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Middelburg, Veere en Vlissingen ter uitvoering van de taken voor (onder meer) de Wvg.

Tabel B7.3.A Netto-kosten Wvg (onderdelen en totaal) van Meppel en referentiegemeenten op basis van Rekening 2003, uitgedrukt in €/inwoner

Naam gemeente	inwoners	apparaat	woonvrz.	verv.vrz.	rolst.vrz.	totaal	totaal ex app.
2003							
*** kosten uit jaarrekening 2003 uitgedrukt in €/inwoner ***							
Meppel	30588	16,6	13,3	36,1	8,2	74,2	57,5
gemeenten met vergelijkbaar aandeel ouderen							
Waalwijk	45584	18,9	11,6	30,3	9,1	69,8	50,9
Papendrecht	30510	9,8	13,6	17,8	6,6	47,8	38,0
Drimmelen	26747	9,0	6,4	22,3	7,2	45,0	36,0
Nunspeet	26456	14,7	16,5	13,2	11,0	55,4	40,7
Maassluis	32915	8,1	10,3	24,4	9,7	52,5	44,5
Assen	61577	19,0	5,5	17,2	8,4	50,1	31,1
Gorinchem	34509	15,2	13,2	27,0	7,3	62,7	47,5
Dalfsen	26281	niet beschikbaar	niet beschikbaar	niet beschikbaar	niet beschikbaar	niet beschikbaar	niet beschikbaar
Tytsjerksteradiel	31696	9,1	10,3	28,8	7,8	56,1	47,0
Rijssen_Holten	35885	6,9	12,3	18,6	8,9	46,7	39,8
Opsterland	29000	17,6	12,3	11,8	9,5	51,3	33,7
gemeenten met (deels) vergelijkbare sociale structuur en centrumfunctie							
Lochem 1)	32735	10,0	14,3	11,3	9,4	45,0	35,1
Culemborg	26362	9,1	6,7	13,6	9,9	39,3	30,2
Coevorden	36008	12,3	13,8	21,9	18,2	66,3	54,0
Doetinchem 2)	49099	13,8	18,8	33,8	8,6	75,0	61,2
Hoogeveen	53312	11,8	15,8	37,9	7,5	73,0	61,2
Veenendaal	60953	7,4	11,7	16,1	8,8	43,9	36,6
Zwolle	109955	17,3	23,5	15,1	7,1	63,0	45,7
"Walcheren" 3)	113500	4,2	20,4	30,9	8,4	63,9	59,6
Amersfoort	131221	16,4	13,5	23,9	10,5	64,3	47,9
Apeldoorn	155741	10,6	9,8	19,4	11,3	51,1	40,5
Veendam	28397	17,1	10,3	18,5	5,8	51,6	34,5
Sneek	32862	1,8	10,4	16,4	7,7	36,3	34,6
referentiegemeenten	1211305	12,1	13,7	22,1	9,2	57,1	45,0

Toelichting:

- apparaat = directe uitvoering, algemene interne overhead, (externe) advieskosten, indicatiestelling e.d.
- woonvrz. = woonvoorzieningen
- verv.vrz. = individueel vervoer, collectief vervoer, scootmobielen
- rolst.vrz. = rolstoelvoorzieningen
- totaal = Wvg totaal
- totaal ex app. = "totaal" minus "apparaat" (som van "wonen", "vervoer" en "rolstoelen")

1) in 2003 en 2004 inclusief Wvg-kosten van voormalige gemeente Gorssel, die per 2005 bij Lochem samen ging. Inwonertal Lochem is in 2003 en 2004 verhoogd met inwoners van Gorssel in 2003 resp. 2004.

2) In 2003 en 2004 bedragen en inwonertallen van het toenmalige Doetinchem, dus zonder het in 2005 toegevoegde Wehl. Omwille van vergelijkbaarheid in 2005 zijn WVG-bedragen eveneens exclusief bedragen van voormalige gemeente Wehl; het inwonertal betreft alleen de inwoners die Doetinchem *zonder* Wehl *zou hebben gehad*. Het werkelijke inwonertal van Doetinchem (incl. Wehl) in 2005 is 56878 en het aantal ouderen 8072.

3) "Walcheren" staat voor "Maatschappelijke Zorg Walcheren", een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Middelburg, Veere en Vlissingen ter uitvoering van de taken voor (onder meer) de Wvg.

Tabel B7.3.B Netto-kosten Wvg (onderdelen en totaal) van Meppel en referentiegemeenten op basis van Rekening 2004, uitgedrukt in €inwoner

Naam gemeente	inwoners 2004	apparaat	woonvrz.	verv.vrz.	rolst.vrz.	totaal	totaal ex app.
*** kosten uit jaarrekening 2004 uitgedrukt in €inwoner ***							
Meppel	30651	17,1	17,2	41,3	9,0	84,6	67,5
gemeenten met vergelijkbaar aandeel ouderen							
Waalwijk	45597	20,8	12,8	28,7	7,7	70,0	49,2
Papendrecht	30914	9,3	16,4	17,4	7,1	50,1	40,8
Drimmelen	26663	8,7	6,1	19,5	7,8	42,2	33,4
Nunspeet	26634	12,5	16,2	15,4	11,0	55,1	42,7
Maassluis	32847	9,0	14,0	17,4	11,9	52,2	43,3
Assen	61925	14,8	8,4	17,9	8,7	49,9	35,1
Gorinchem	34623	22,8	11,2	38,7	4,2	76,9	54,1
Dalfsen	26428	0,2	13,0	32,0	20,3	65,6	65,4
Tytsjerksteradiel	31963	7,3	11,2	27,0	6,5	52,1	44,7
Rijssen_Holten	36170	8,3	12,0	20,2	7,4	48,0	39,6
Opsterland	29436	18,9	11,4	18,4	14,3	63,0	44,1
gemeenten met (deels) vergelijkbare sociale structuur en centrumfunctie							
Lochem 1)	32767	11,5	15,3	8,9	9,3	45,0	33,4
Culemborg	26594	10,2	13,8	13,5	7,3	44,8	34,5
Coevorden	36220	12,6	12,6	9,0	19,6	53,9	41,3
Doetinchem 2)	49503	7,6	14,2	24,2	5,3	51,3	43,8
Hoogeveen	53663	12,0	27,1	40,1	12,7	91,9	79,9
Veenendaal	61111	4,0	18,3	16,9	8,5	47,8	43,8
Zwolle	110880	18,2	23,3	11,5	8,2	61,2	43,0
"Walcheren" 3)	113716	5,2	13,6	33,2	8,2	60,2	55,0
Amersfoort	132851	19,3	12,6	25,8	12,9	70,5	51,3
Apeldoorn	156000	11,7	7,9	18,1	8,8	46,5	34,8
Veendam	28275	16,0	12,0	21,8	7,3	57,1	41,1
Sneek	32836	2,2	8,0	11,0	6,7	27,9	25,7
referentiegemeenten	1217616	12,1	13,8	21,7	9,5	57,1	45,0

Toelichting:

apparaat = directe uitvoering, algemene interne overhead, (externe) advieskosten, indicatiestelling e.d.

woonvrz. = woonvoorzieningen

verv.vrz. = individueel vervoer, collectief vervoer, scootmobielen

rolst.vrz. = rolstoelvoorzieningen

totaal = Wvg totaal

totaal ex app. = "totaal" minus "apparaat" (som van "wonen", "vervoer" en "rolstoelen")

1) in 2003 en 2004 inclusief Wvg-kosten van voormalige gemeente Gorssel, die per 2005 bij Lochem samen ging. Inwonertal Lochem is in 2003 en 2004 verhoogd met inwoners van Gorssel in 2003 resp. 2004.

2) In 2003 en 2004 bedragen en inwonertallen van het toenmalige Doetinchem, dus zonder het in 2005 toegevoegde Wehl Omwille van vergelijkbaarheid in 2005 zijn WVG-bedragen eveneens exclusief bedragen van voormalige gemeente Wehl; het inwonertal betreft alleen de inwoners die Doetinchem *zonder* Wehl *zou hebben gehad*. Het werkelijke inwonertal van Doetinchem (incl. Wehl) in 2005 is 56878 en het aantal ouderen 8072.

3) "Walcheren" staat voor "Maatschappelijke Zorg Walcheren", een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Middelburg, Veere en Vlissingen ter uitvoering van de taken voor (onder meer) de Wvg.

Tabel B7.3.C Netto-kosten Wvg (onderdelen en totaal) van Meppel en referentiegemeenten op basis van Bijgestelde begroting 2005, uitgedrukt in €/inwoner

Naam gemeente	inwoners 2005	apparaat	woonvrz.	verv.vrz.	rolst.vrz.	totaal	totaal ex app.
* kosten uit bijgestelde begroting 2005 uitgedrukt in €/inwoner *							
Meppel	30400	17,6	24,3	40,3	10,0	92,2	74,6
gemeenten met vergelijkbaar aandeel ouderen							
Waalwijk	45700	19,4	9,4	28,1	7,7	64,6	45,2
Papendrecht	31297	9,3	15,5	18,4	5,7	48,9	39,6
Drimmelen	26760	10,8	8,2	20,8	7,2	46,9	36,2
Nunspeet	26700	12,8	18,7	13,2	10,3	55,0	42,2
Maassluis	32700	10,0	13,3	23,9	11,5	58,8	48,7
Assen	62525	10,4	4,4	11,9	20,8	47,5	37,1
Gorinchem	34500	11,4	11,9	32,8	8,7	64,7	53,3
Dalfsen	26625	1,8	15,9	17,1	9,8	44,6	42,8
Tytsjerksteradiel	31964	12,8	13,5	26,8	7,4	60,5	47,7
Rijssen_Holten	36437	9,2	12,3	20,9	8,4	50,8	41,6
Opsterland	29530	19,6	11,5	19,9	14,4	65,4	45,8
gemeenten met (deels) vergelijkbare sociale structuur en centrumfunctie							
Lochem 1)	32799	20,3	14,9	6,4	11,0	52,7	32,4
Culemborg	26882	8,8	16,6	7,5	7,5	40,4	31,7
Coevorden	36341	12,7	9,7	18,6	16,8	57,8	45,1
Doetinchem 2)	50121	2,3	14,8	18,8	12,9	48,8	46,5
Hoogeveen	53900	12,7	21,1	33,4	7,7	74,9	62,2
Veenendaal	61758	8,5	11,5	17,8	9,1	46,8	38,3
Zwolle	112200	18,1	23,0	12,7	7,8	61,7	43,5
"Walcheren" 3)	113918	10,7	15,6	30,4	7,6	64,3	53,6
Amersfoort	134450	9,4	12,4	24,0	5,3	51,2	41,7
Apeldoorn	156300	14,6	10,1	19,1	10,2	54,0	39,4
Veendam	28250	2,1	11,2	23,0	6,8	43,1	41,0
Sneek	33039	1,7	8,4	17,3	7,1	34,6	32,8
referentiegemeenten	1224696	11,6	13,5	20,7	9,4	55,1	43,5

Toelichting:

In de meeste gevallen betreft die de cijfers uit de bijgestelde begroting; soms was er geen reden tot ijstelling, zodat de cijfers identiek zijn aan die van de primitieve begroting.

apparaat = directe uitvoering, algemene interne overhead, (externe) advieskosten, indicatiestelling e.d.

woonvrz. = woonvoorzieningen

verv.vrz. = individueel vervoer, collectief vervoer, scootmobielen

rolst.vrz. = rolstoelvoorzieningen

totaal = Wvg totaal

totaal ex app. = "totaal" minus "apparaat" (som van "wonen", "vervoer" en "rolstoelen")

1) in 2003 en 2004 inclusief Wvg-kosten van voormalige gemeente Gorssel, die per 2005 bij Lochem samen ging. Inwonertal Lochem is in 2003 en 2004 verhoogd met inwoners van Gorssel in 2003 resp. 2004.

2) In 2003 en 2004 bedragen en inwonertallen van het toenmalige Doetinchem, dus zonder het in 2005 toegevoegde Wehl. Omwille van vergelijkbaarheid in 2005 zijn WVG-bedragen eveneens exclusief bedragen van voormalige gemeente Wehl; het inwonertal betreft alleen de inwoners die Doetinchem *zonder* Wehl *zou hebben gehad*. Het werkelijke inwonertal van Doetinchem (incl. Wehl) in 2005 is 56878 en het aantal ouderen 8072.

3) "Walcheren" staat voor "Maatschappelijke Zorg Walcheren", een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Middelburg, Veere en Vlissingen ter uitvoering van de taken voor (onder meer) de Wvg.

Noten bij de hoofdtekst

¹ Begin 2005 is/wordt een nieuw administratief systeem ingevoerd. Dit kan meer dan het oude; of daarmee ook de voor dit onderzoek benodigde gegevens worden gegenereerd is niet onderzocht, omdat de gegevens sowieso te laat zouden zijn gekomen gezien de planning van dit onderzoek.

² Zelfs per afzonderlijke gemeente is in de beschouwde jaren een grillig verloop van de apparaatskosten te zien; soms heeft dat een reële achtergrond, soms is het het ‘willekeurig’ gevolg van een veranderde wijze van kostentoekening.

³ Voor Meppel zijn geen gegevens over toekenningen aan personen bekend die bovendien vergelijkbaar zijn met de landelijke gegevens, vandaar dat we ons beperken tot aanvragen als indicator voor de jaarlijkse aanwas van het aantal cliënten; verderop in de tekst staat wel een overzicht van toegekende voorzieningen.

⁴ Dit is af te leiden uit “Kerncijfers wet voorziening gehandicapten 2003”, ministerie van VWS, 2004, blz. 30 (tabel 27) en uit “Kerncijfers wet voorziening gehandicapten 2002”, ministerie van VWS, 2003, blz. 29 (tabel 27).

⁵ Zie: “Kerncijfers wet voorziening gehandicapten 2003”, Den Haag, ministerie van VWS, 2004, blz. 29, tabel 26.